

MAGYAR NÉPLAP

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI KATHOLIKUS KÉPES HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON TIZENHAT OLDAL TERJEDELEMBEN.

Előfizetési ára a magyar birodalom-ban és Ausztriában: **Egész évre 4 kor., félévre 2 kor., negyedévre 1 kor. Egyes szám ára 8 fillér.**

Szerkeszti és kiadja: **BUDAY ALADÁR**
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28/b.

A német birodalom államaiba egész évre **5 kor.**
Európa egyéb államaiba és Amerikába egész évre **7 kor.**
Egy petsor hirdetés ára **20 fillér.**

Június 30 nap	Római naptár	Róm. evang.	Gör. kath. naptár	Gör. kath. evangelium	Nap		Nap hossza	☾	Hold		Hold- váltás
					kél	nyug.			kél	nyug.	
22 Vasárnap	5. Paulin pk.	Máté (V., 20--24):	9 Mindenszent	Máté X. és	3 47	7 44	156.57 p.	☾	d. u.	d. e.	☾ Utolsó negyed 28. e. 10 ó. 52 p.
23 Hétfő	Ediltrud		10 Timót	XIX):	47	44	57		9 0	1 2	
24 Kedd	Ker. János	Senki két ur- nak nem szol- gálhat: a hol- kinesed van,	11 Bert., Barn.	Mindennek	48	44	56		9 31	1 32	
25 Szerda	Vilmos pk.		12 Ompfrius	elhagyása-	48	44	56		9 59	2 6	
26 Csütörtök	János és Pál		13 Aguilina	ról Isten ked- viért.	49	44	55		10 26	2 43	
27 Péntek	László kir.		14 Elizeus pr.		49	44	55		10 53	3 36	
28 Szombat	Laura, Vigilia	otta szived is.	15 Amos pr.		50	44	54		11 21	4 15	

A földolog.

Tartósan és hevesen szórják nyilaikat ellenfeleink a vallás ellen és különösen a katolikus meggyőzés ellen. Ám, csak szórják-repítsék a rágalomnak, gyanusításnak és előítéletnek mérgezett nyilait és hullajtsák azokat oly sűrűen, hogy elhomályosítsák velök magát a napot is, lepattognak azok ártalmatlanul a katolikus hűség paizsáról és nem homályosítják el az örök igazságot!

Szociál-demokrata szónokok és gyűlések folyton azt hirdetik: A vallás magánügy, a vallás mellékes dolog! Ők maguk nem tartják ugyan annak, hiszen a vallás ellen való küzdelem képezi nekik mégis a legfőbb dolgukat. Ugyanők azt is hangoztatják, hogy nekik minden vallás egyforma, sőt nekik minden vallás egyformán közömbös, mégis szakadatlanul vádaskodnak-viaskodnak a *katholikus* Egyház ellen és miközben untalanul türelmet követelnek minden vallásos fölfogás iránt — még a felekezetiellenesség iránt is — ők maguk a megdöbbenésig türelmetlenek és dühösek, mihelyt a katolikus vallásról van szó.

Ellenfeleink ezen balog fölfogása jobbra abból ered, hogy nem ismerik a vallásosság valódi értékét; miután azt nem akarom mindenikről föltételezni, hogy a saját jobb fölfogása ellenére lép sorompóba az igazság ellen. Pedig a vallásosság szükségét és hasznát sok-sok ok támogatja. *A vallás a legfőbb dolog* és az élet leghasznosabb része. Mindennek, a mi csak létezik, meg van a maga célja. A mint a tanulóifjuság is azért jár iskolába, hogy ott az előtte álló életre szükséges összes

tudást megszerezze, ugy e földi életnek is, melyet helyesen mondhatunk *a fölnöttek iskolájának*, az a célja, hogy a jövő életre szükséges összes érdemet benne megszerezzük, vagyis Istent megdicsőítsük és magunkat üdvözítsük. Isten megdicsőíttetésére szolgál az egész teremtett világ. Az értelmetlen lények meg az anyag már puszta létezésökkel is az ő dicsőségére szolgálnak. Az értelmes lények — angyalok és emberek — azonban eszközzel is fölfogják némiképp az Isten nagyságát, azért nekik *öntudatosan* és *maguk elhatározásából* kell szolgálniok Istent. Ha pedig öntudatosan és maguk elhatározásából ezt itt a földön tenni vonakodnának, tenni fogják azt akaratlanul is a tulvilágon bünhödések közepette. Mert Isten nagyságának ki kell derülnie minden ember előtt; még a tagadók és gunyolodók sem fogják szemöket előtte mindenkor lecsukhatni. Vagy megtérnek idejében, mikor majd látni fogják, hogy lelköket földi hír, dicsőség, név, rang, vagyon, szerencse, szerelem, hatalom ki nem elégíti — vagy meghalnak mint Isten ellenfelei és ugy esnek az ő hatalmába, melyet büntető igazságából fognak ismerni tanulni!

Nagy tévedés tehát és szomorító megtántorodás, ha valaki Isten ügyét: a vallást elhanyagolja, közönybe veszi, vagy pláne megtámadja, megvijja. *A vallás égi világosság* a mi elménk számára, melynek világánál képessé lesz lelkünk nagy és nemes tettekre, meg elhatározásokra, a jónak szeretetére és követésére, a rossznak utálatára és kerülésére. A vallás teszi az embert

lelkiismeretessé és igazságossá ott is és akkor is, a mikor senki ember szeme nem látja. Mi aczé-
lozza meg az anya szívét akkora önfeláldozásra?
Mi erősíti a betegápolót a fertőző betegek gon-
dozására? Mi küldi a hittérítőt a vadon renge-
tegeibe? *A vallás.* Ez int a kötelességre, a fele-
baráti szeretetre, az önfeláldozásra és nagyobb
rendet meg jólétet teremt, mint a kormányok és
rendőrség hatalma; a vallás ad türelmet, bizto-
sítja a valódi belső békét, állandósítja a jót.

Dehogyan akadályozza a vallás az emberi nem
haladását! Hisz a mi szépet, jót, nemeset és
igazat eddigelé a földön találtunk, az mind a
vallás kebelén nőtt!

Mondjátok meg, nem rosszabb-e az még a
haramiánál, a gyilkosnál és hazaárulónál is, a ki
az emberiséget a vallás ellen izgatja, vallástalan-
ságra csábítja? De bizony rosszabb. Mert minden
erő kincstől fosztódik meg az, ki vallásától el-
szakad.

B. A.

A zsidóság szaporodása.

Az 1900-dik évi népszámlálás adataiból külön össze-
állítható a zsidók szaporodása az utóbbi 10 esztendő
alatt. Azt már tavaly óta tudjuk, hogy Budapesten mily
szökkenő arányban emelkedett a zsidók száma, úgy hogy
ma már közel negyedrészt teszik a főváros lakosságá-
nak. Ezt azonban nemcsak a születési szaporodás okozza,
hanem a bevándorlás (helyesebben szólva, betolakodás),
mely elé semmiféle akadályt nem mer gördíteni a liberá-
lis kormány. Egyébként minek is gördítene? Hiszen
minél több a zsidó a fővárosban, annál könnyebb hely-
zete van a liberálizmusnak. Ugy tessék érteni, hogy
zsidóság is, szabadelvűség is egyformán kelevény a nem-
zet testén. A nagyobb kelevény mellett kevésbé fáj a
kisebbség. Tehát ha nő a zsidóság, könnyebben tűrjük el
mellette a liberálizmust.

De nemcsak a fővárosban szaporodik ez az idegen-
nél idegenebb népfaj, hanem általában az egész ország-
ban; különösen az erdélyi és az északkeleti vármegyék-
ben, vagyis Galícia és Románia szomszédságában, a
honnan az ottani zsidóság salakja úgy ömlik át magyar
földre, mintha tisztára a zsidók Eldorádója volnánk.

Föltünően szaporodik a zsidók faja városokban,
kivált Pozsonyban, Pécsen, Nagyváradon, Kassán, Kolozs-
várott, Debreczenben. Fölszökönt jócskán Fiumében is,
489-ről 1172-re. Mert mindenütt jobban a városokba
huzódnak. Mutatja az is, hogy még a legtermékenyebb
vármegyékben is fogyott a számuk, noha ott a lakosság
örvendetesen szaporodott; hanem ugyanazon vármegyék
nagyobb városaiban mindig több és több lesz a zsidó.

A mi az általános eredményt illeti, a magyar korona
országában 1890-ben 17,349,398 lakos közül 725,222 volt
a zsidók száma (az összes lakosság közül 4.7 százaléka),
1900-ban pedig 19,254,559 lakos közül 851,387 volt a
zsidó (az összes lakosság 4.9 százaléka), vagyis minden
ezer emberből, a mivel többen lettünk, 49 zsidóval is
több van, mint eddig volt. Szomorú szaporodás!

A részletes statisztika a következő:

	Összes lakosság		Zsidó lakosság	
	1890. év	1900. év	1890. év	1900. év
Árva megye...	84.820	85.900	2.742	2.648
Bánság megye...	152.910	165.122	5.157	5.191

	Összes lakosság		Zsidó lakosság	
	1890. év	1900. év	1890. év	1900. év
Esztergom...	78.378	87.651	2.939	2.974
Hont megye...	107.743	114.359	2.865	2.778
Selmec- és Béalábánya	15.280	16.375	334	527
Liptó megye...	76.850	82.159	3.137	3.092
Nógrád megye...	214.444	239.097	9.434	9.451
Nyitra megye...	396.559	428.296	27.244	24.935
Pozsony megye...	278.959	301.635	15.908	15.136
Pozsony...	52.411	65.867	5.396	7.110
Trencsén megye...	258.769	287.665	12.463	11.397
Turóc megye...	26.676	51.950	1.648	2.022
Zólyom megye...	112.413	124.420	2.422	2.862
Barany megye...	288.218	290.782	5.665	5.287
Pécs...	34.067	43.982	3.124	3.973
Fejérmegye...	194.907	203.935	5.609	5.075
Székesfehérvár...	27.548	32.167	2.779	2.788
Győr megye...	92.992	97.199	3.607	3.086
Győr...	22.795	28.989	2.525	1.317
Komárom megye...	146.428	160.028	5.532	4.939
Komárom...	13.076	19.996	1.925	2.296
Moson megye...	85.050	89.714	2.320	2.180
Somogy megye...	326.835	345.586	12.002	10.969
Sopron megye...	232.389	246.318	7.472	7.296
Sopron...	27.213	33.478	1.571	2.440
Tolna megye...	252.098	253.182	9.510	8.427
Vas megye...	390.371	418.905	9.335	9.429
Veszprém megye...	215.280	222.024	10.220	9.343
Zala megye...	404.699	437.116	14.820	13.967
Bács-Bodrog megye...	573.114	605.391	12.090	10.596
Baja...	19.485	20.361	2.334	2.212
Szabadka...	72.737	82.122	2.540	3.024
Ujvidék...	24.717	29.296	1.507	2.079
Zombor...	26.435	29.609	644	882
Csongrád megye...	120.296	132.053	2.205	2.104
Szeged...	85.569	102.991	4.731	5.863
Heves megye...	233.785	255.345	10.873	10.320
Jász-N.-Kun-Szolnokm.	318.475	350.269	10.005	10.707
Pest megye...	684.293	825.779	23.792	30.154
Budapest...	491.938	732.322	103.317	168.985
Abauj-Torna megye...	151.000	156.360	9.244	8.793
Kassa...	28.884	40.102	3.306	5.276
Bereg megye...	179.455	208.589	24.358	29.052
Borsod megye...	216.794	257.586	13.880	16.477
Gömör megye...	174.810	183.784	4.572	5.339
Sáros megye...	168.021	174.470	11.822	12.262
Szepes megye...	163.229	172.091	6.095	7.234
Ung megye...	135.247	153.266	15.599	16.776
Zemplén megye...	299.197	327.993	30.491	31.533
Békés megye...	258.386	278.731	7.189	7.358
Biharmegye...	478.147	527.135	15.853	16.876
Nagyvárad...	38.557	50.177	10.115	12.294
Hajdú megye...	134.038	148.606	5.750	6.614
Debreczen...	56.940	75.006	3.999	6.192
Mármaros megye...	268.281	309.598	45.073	56.006
Szabolcs megye...	244.945	288.672	21.178	23.577
Szatmár megye...	303.032	340.689	19.422	21.118
Szatmár-Németi	20.736	26.881	3.427	5.287
Szilágymegye...	191.167	207.293	8.435	8.887
Ugocsa megye...	75.461	83.316	9.414	10.566
Arad megye...	301.545	329.840	4.129	3.999
Arad...	42.052	56.260	4.795	6.086
Csanád megye...	130.575	140.007	3.000	3.254
Kr.-Szörény megye...	407.635	443.001	3.713	4.375
Temes megye...	375.296	398.010	3.084	2.951
Temesvár...	39.884	53.033	4.870	5.916
Torontál megye...	570.802	590.318	6.428	5.999
Alsó-Fehérmegye...	193.072	212.352	3.280	3.903
Beszterce-Naszódm.	140.737	119.014	4.349	6.385
Brassó megye...	86.777	95.565	868	1.291
Csik megye...	114.110	128.382	706	1.518
Fogarás megye...	88.217	92.801	806	873
Háromszék megye...	130.008	137.261	698	901
Hunyad megye...	267.895	303.838	2.470	4.056
Kis-Küküllő megye...	101.045	109.197	1.418	1.621
Kolozs megye...	192.443	204.361	4.313	5.128
Kolozsvár...	32.756	49.295	2.414	4.730
Maros-Tordamegye	163.648	178.096	2.711	3.342
Maros-Vásárhely	14.212	19.522	1.024	1.658
Nagy-Küküllő megye...	135.312	145.138	803	1.092
Szeben megye...	148.738	166.188	639	1.107
Szolnok-Dobokamegye	217.550	237.134	9.890	11.791
Torda-Aranyos megye	150.664	160.579	1.931	2.465
Udvarhely megye...	110.132	118.275	768	1.204
Fiume és kerülete...	29.494	38.955	489	1.172

Legna
megyében,
Hejh!
vándorlás
senek. Nag
nemhogy
lassankint

Kéri
számot

«Me

Kettős
szarvasmar
be a messz
zott szónok
tanúságot.
Ugyan
rek állatáll
magyar föl
sugárzott v
kormány ke
tatták. Szir

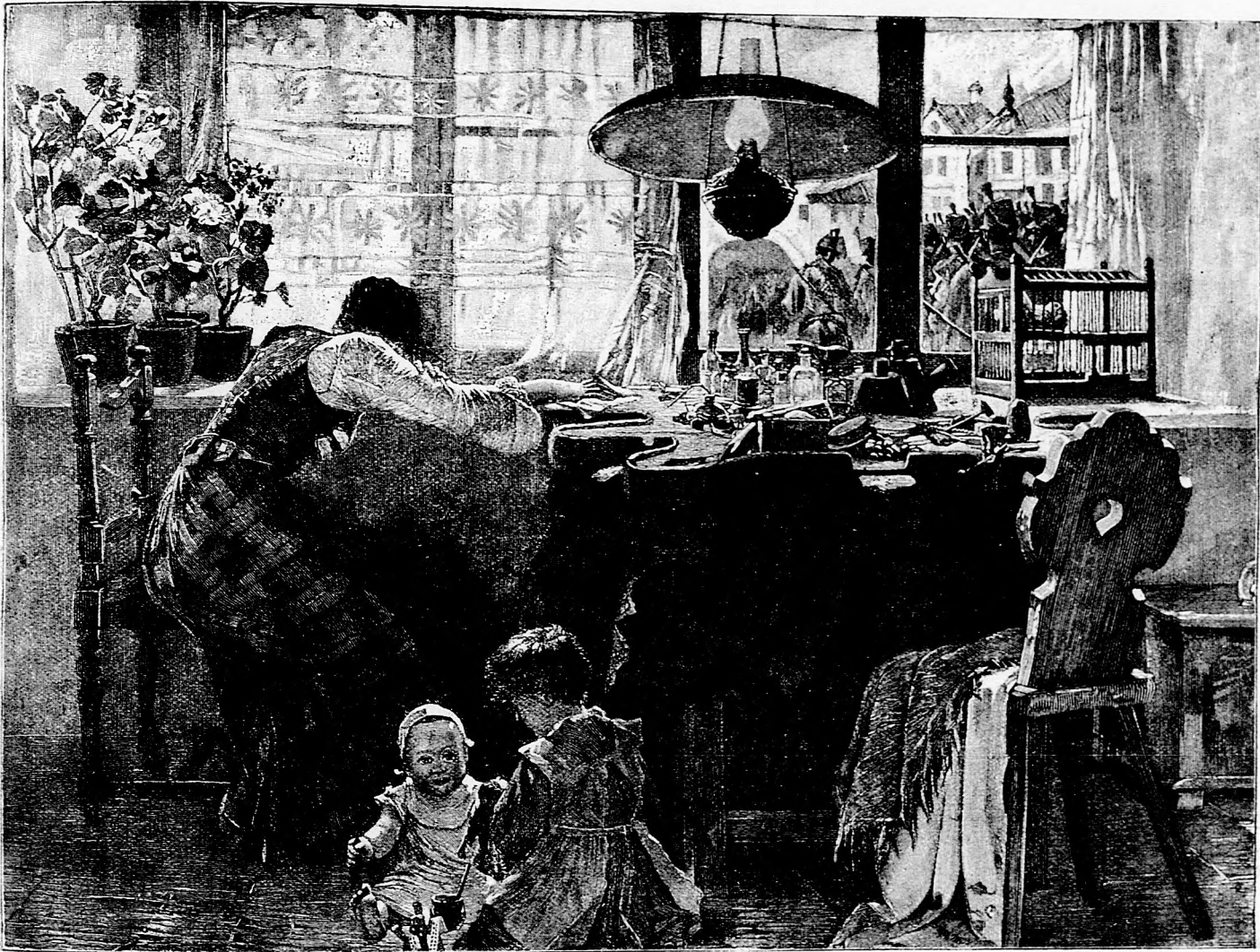
Legnagyobb tehát a zsidók szaporodása *Máramaros-megyében, Nagyváradon* és persze Budapesten.

Hejh! de itt volna már az ideje annak, hogy a bevándorlásnak északkelet és délkelet felől már gátat vessenek. Nagyon elég már nekünk az a zsidó, a mi itt van, nehogy még folyton-folyvást hozzánk tolakodjanak; lassankint fölfaljanak!

Kérünk czimeket, a hová mutatvány-számot érdemes volna küldeni.

alkalmából, a kitüntetett állatok mellől előlépett egy-egy öreg sváb és megragadva a miniszter által feléje nyújtott jobbot, tört magyarsággal egy pár őszinte szót mondott, hogy megköszönje az államnak iránta tanúsított atyai gondoskodását.

Azokból az eredményekből, a melyekről a Zombolyán ma megnyílt gazdasági kiállítás tesz tanúságot, bámulattal láthatjuk, mily hálásan fizet a föld és a föld népe azért, a mit érte teszünk

«Megkötöttük a békét a búr haza javára. Isten áldása rajta! De ki adja vissza az én férjemet, árva gyermekeim apját?!»

Ünnep a Délvidéken.

Zombolya, 1902. június 15.

Kettős örömnepet ült ma a Délvidék. Tenyészsarvasmarhakiállításával gazdasági kiválóságát mutatta be a messze vidékről összesereglettek előtt. Az elhangzott szónoklatokkal pedig kifogástalan hazafiságáról tett tanúságot.

Ugyanazon lelkesedés, melylyel az egyszerű emberek állatállományukat mutatták be Darányinak, mint a magyar földművelésügy mesterének, ugyanazon lelkesedés sugárzott vissza arcukról, midőn előtte, mint a magyar kormány képviselője előtt, magyar hazafiságukat hangoztatták. Szinte megható volt, a mint a miniszter körutja

Rövid öt évvel ezelőtt még ez a vidék csak csenevész és alig számottevő szarvasmarhával birt, így földje trágyaszegény, egész gazdálkodása egyoldalú és elhanyagolt volt. Ekkor küldte ide Darányi szakközegeit egy tejszövetkezet létesítése érdekében. A gazdák látva a nagy különbséget az uradalom által tartott fajtehen és saját marhájuk hozama-haszna között, csakhamar kedvet kaptak szarvasmarhaállományuknak regenerálására.

A szükséges tőkét Darányi készségesen adta olesó kamaton rendelkezésre, mert a vidék nagylelkű mecénása, gróf Csekonits Endre 140.000 koronáért elvállalta a kezességet és felelősséget a Torontálmegyei Gazdasági Egyesület részére. Épp így vállalt jótállást a Temesvári Agrár Takarékpénztár is 250.000 koronáért a Délvidéki

Földmivelők Egyesületeért. S miután a kisgazdák maguk is összeadták megtakarított garasait, külön vonatokon mentek el a délvidék gazdái a bonyhádi és högyészi vásárookra és megteltek a kisgazák istállói kitünő simmenthali és berni tenyészanyaggal.

Mintegy varázsütésre változott át ezzel az itteni gazdák állapota és gazdaságuk képe. Egyedül a zombolyai tejszövetkezet naponként mintegy 1200 liter tejet dolgoz föl, a melyért tagjainak a szállított tej zsirtartalma szerint literenkint 8—10 fillért fizet s a mellett a lefölözött tej egy harmadrészét a tagoknak ingyen adja vissza. Így a tejgazdaság mellett a disznóhizlalás és baromfitenyésztés is jól fizető mellékfoglalkozása lett a népnek s naponként 1500—2000 tojást küld a fővárosba a tejszövetkezet. A fokozott állattenyésztés azután lehetővé tette a földeknek jó trágyaerőben való tartását és részben lehetővé tette, hogy az egyoldalú gabonatermelést takarmánytermeléssel váltsák föl. A tejszövetkezetek az egész Délvidéken gyorsan szaporodtak, úgy hogy a temesvári központhoz 81 szövetkezet tartozik 28.000 tehénnel.

A nép gazdasági vezetését, anyagi és erkölcsi támogatását itt Zombolyán gróf Csekonits Endrén kívül a közügynek két lelkes apostola: Babits József Zombolya volt országgyűlési képviselője és Márton Andor gazdasági egyesületi titkár vették kezökbe és az elért szép eredmény részben az ő fáradságos munkájuk eredménye is.

Csoda-e, ha ennyi jóakarát és önzetlen támogatás az anyagi eredmény mellett megérlelte az erkölcsi sikert is. Csoda-e, hogy ez a nép a sok jóakaratu támogatás mellett belátta és megtanulta, hogy e hazának tartozik azzal, hogy annak hű és odaadó gyermeke legyen.

Szivesen hallottuk és készségesen elhiszszük, hogy hazafias fogadalmuk őszinte szívből eredt és Darányival együtt mi is azt kiáltjuk feljűk: Ugy áldja meg az Isten őket és úgy adjon sikert munkájukhoz, a mint e hazát is őszintén szeretni tanulják és annak hű fiai maradnak!

Lázár Pál.

POLITIKAI VILÁG.

Krónika a hétről.

A margittai választás.

Szatmári Mór, a margittai függetlenségi párt jelöltje, a következő sürgönyt küldte Széll Kálmán belügyminiszterhez: «Kegyelmes uram! A margittai kerületben Kiss Géza közigazgatási végrehajtó minden községben korteskedik, a választókat pénzzel kínálja, fenyegeti őket stb. Almaszegen megjelent Borsos Béla papfalvi jegyző kíséretében, hol Herkucz Karácsony választónak adóhátralék elengedést és harmincz korona pénzt kínált az esetre, ha Orleyre szavaz. Herkucz ezt visszautasítván, Kiss Géza azzal fenyegette, hogy tartozása megkétszereződik és szavazati jogát elveszti. Mindezt Herkucz esküvel kész bizonyítani. Alázattal kérem kegyelmes uramat, méltóztassék a közigazgatási végrehajtó további korteskedésének és vesztegetéseinek megakadályozása végett sürgősen intézkedni.»

Vizsgálat a tápéi és a csongrádi kerületek ellen. A képviselőház állandó igazoló-bizottsága elrendelte,

hogy vizsgálatot indítsanak a tápéi és a csongrádi kerületek ellen, mert azokból az ítéletekből, miket Enyedy Lukács és Baross János ellen hozott a Kuria, mikor mandátumokat megsemmisítette, az tűnik föl, mintha e két kerületben oly nagymérvű etetés, itatás és vesztegetes történt volna, melyért a választókerület képviselőküldési jogát is föl kellene függeszteni. A vizsgálat befejezéséig választást a két kerület nem tarthat.

Széll és Körber miniszterelnökök buzgón vitáznak a kiegyezés kérdésében, mindenik a maga álláspontját védvén körömszakadtáig. Vasárnapokon azonban megszűnik a szóharc közöttük és barátságosan borozgatva ülnek egymás mellett a kemény akaratú államférfiak. Így történt ez most vasárnap is, mikor Körber vendége volt a magyar miniszterelnöknek Rátóton.

Osztrák állapotok. A keddi osztrák minisztertanács végre elhatározta, hogy e hó 21-ikére össze fogja hívni a tartományok gyűléseit, a Reichsrathot pedig őszig elnapolja. Csütörtökön aztán be is rekesztették a bécsi törvényhozást és megkezdték a nyári szünetet.

Országgyűlés.

Mult hét péntekjén és szombatján két fontos javaslatot tárgyalt le röviden és csak kevés hozzászólás mellett a Ház. Ezek voltak az új műegyetem építkezésének és a gazdasági eselédpénztár kibővítésének javaslatai. Utóbbiról Darányi miniszter kijelentette, hogy azzal nem akar mást elérni, minthogy a munkások belássák, miszerint nem a szocialista agitátorok az ő barátai, hanem az állam az, meg a törvényhozás, mely anyagi javukról és szellemi előmenetelükről folyvást újabb és újabb módon, még áldozatok árán is gondoskodik. — A törvény tárgyalása közben azt is elhatározta a Ház, hogy a jövő ülésszak elején egy társadalmi bizottságot is fog kebeléből alakítani, hová a munkásügyi és ehhez hasonló javaslatokat fogják intézni előzetes tárgyalásra.

Elfogadták azt a javaslatot is, mely a közös-ügyes kiadások póthiteléről szólott. Az ülés végén Lukács pénzügyminiszter megígérte, hogy a tisztviselők fizetéséről szóló törvényjavaslatot még ősszel benyújtja, úgy hogy az az év vége előtt tárgyalható is legyen.

Kedden, 1902 június hó 17-én.

Hétfőn nem volt ülés; kedden aztán több helyiérdekű vasut törvényjavaslatát fogadták el. Az ülés további részében Széll Kálmán fontos politikai nyilatkozatot tett arról, hogy a hármasszövetséget okvetlen meg fogják ujitani megint 10 évre; a kereskedelmi szerződéseket pedig, melyek ez év végével lejárnak, szintén jobbra meg kell ujitani, még pedig ha Ausztria addig nem intézkedik, akkor tőlük függetlenül, magunk fogjuk meg ujitani, mint önálló szerződőfelek.

Barta Ödön képviselő kérdést intézett a kormányelnökhöz a kivándorlás ügyében. Széll Kálmán azonnal felelt neki és válaszában kijelentette, hogy *állami kivándorlási ügynökséget* akar szervezni meg más hasonló intézkedéseket tenni, melyekkel ugyan nem fogja csökkenteni a kivándorlást (erre nincs is okvetlen szükség, mert végtére senkit sem tarthat vissza a kormány, ha *jobb kereset után* Amerikáig is elhajózik), hanem igenis meg fogja akadályozni azt, hogy a kivándorlottak hazájuktól is elszakadjanak. A kint élő magyarok vallási szükségéről is gondoskodik, mindenhova hazafias, lelkes papokat küldend utánok.

Szerdán, 1902 június hó 18-án.

A népfölkelők teljes fölfegyverzésére szükséges ismétlőpuskák beszerzéséről tárgyaltak. *Várady és Bakonyi*

képviselők nyomatékosan elleneztek ezt, mert nincs rá semmi szükség. Inkább a honvédséget fejleszszék annyira, hogy önálló magyar hadsereggé válják. A közös hadseregben szolgáló magyar állampolgárokat a magyar törvényekre is föl kellene esketni. Általában törekedjek már a kormány, hogy a hadügyi kiadások ne folyton szaporodjanak, különösen Fejérváry honvédelmi miniszter vesse latba a szavát és legalább élete alkonyán kárpótolja ekkép a nemzetet azért a sok bűnért, melyet ellenünk egész politikai pályáján keresztül elkövetett.

Csütörtökön, 1902 június hó 19-én

folytatták a népfölkelők fegyvereiről szóló vitát. Bakó József szólott a javaslat ellen, azután Gabányi Miklós és Tóth János, kik mindhárman azt az álláspontot foglalták el, hogy ilyen fegyverekre most nincs pénz, de nincs is szükség, mert már ugys három millió ember áll mindenkorra készen, a népfölkelés pedig nem a rendes ütközethez kell, hanem az ország belső rendjének föntartására, ahhoz pedig elég jó a Werndl-puska is, nem okvetlen a Manlicher. Kaszárnya-államot meg minek csinálnának a hazából?

Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszter azt hangoztatta, hogy már 16 év óta van népfölkelésünk, tehát már eleget várt a fegyverekre. Akkor rendelni majd fegyvereket, mikor már nyakunkon az ellenség, késő lesz. Azért kéri a javaslat elfogadását.

El is fogadták azt. Szavazás közben egy képviselő azt kiáltotta: «Minek az a fegyver? Hisszen az összes népfölkelők lassankint úgy is kivándorolnak Amerikába». És igaza van!

A Béga folyó és csatorna rendezését is elhatározta a Ház.

Pénteken harmadszori olvasásban is elfogadták, az előbb említett törvényjavaslatokat.

Szombaton van a képviselőháznak még egy formális ülése, melyben elfogják azt napolni *szeptember hatodikáig*. Szép hosszú nyári szünet!

Csütörtökön ülést tartott a főrendek háza is. Első szónok Esterházy János gróf volt, a ki szóba hozta *Mangra* Vazult, az ujonnan választott aradi püspököt, az ismert magyar-ellenséget és tiltakozott, hogy azt talán ő Felsege megerősítse a püspöki székben, mert a főrendek nem hajlandók vele, mint hazájuk ellenségével egysorban ülni a magyar törvényhozás termében.

Az ülés további részében kevés hozzászólás után elfogadták a új müegyetem építéséről szóló törvényjavaslatot, valamint a gazdasági cselédpénztár kibővítését is. Végül megszavazták a közös ügyekre kért póthitelt, megintették azonban a kormányt, hogy ezentul minden téren jobban gazdálkodjék, mert az ország már roskad a terhek alatt.

ROSSZ ÁLOM

Irta: *Jakab Ödön*.

Rossz álomom volt az éjszaka: halott voltam,
Elfeledve aludtam a sötét porban,
S átbállagott fölöttem már sok, sok század,
Mikor egyszer csak elhagytam nyoszolyámat.

Lesiettem az Alföldre hamarjába',
Hadd lássam, hogy ott most milyen világ járja?
Szétekinték dus kalászu rónaságán,
Elmulattam rég nem látott délibábján.

De a mint így gyönyörködve tovább mentem,
Hirtelen csak búra fordult magas kedvem:
Folyt a munka a mezőben, szólt az ének,
De sem népét, sem dalát nem ismerém meg.

Idegen nép vágta ott a buja rendet,
S valami nyers furcsa hangu nótát zengett,
Nyelvök is oly bolondul volt összeszöve,
Hogy egy hangot sem értettem meg belőle.

Eléfgtam nyomban ott egy vig atyafit:
«Hé, atyafi, hát miféle világ van itt?
Hát magyarul senki sem tud közületek?»
Csodálkozva nézett rám és csak nevetett.

«Magyar volt valamikor, magyar minden!
Beszéljetek: hová lett a magyar innen?»
Tagadólag intett, mintha mondta volna:
«Nem tudom én... nem hallottam soha róla.»

Fölsirtam és iramodtam lóhalálba',
Árkon-bokron, egy határból más határba,
De hiába, mind hiába: minden hallgat,
Hire sincs ott, nyoma sincs ott a magyarnak!

Szerencsére fölébredtem nagy sokára,
Valami bús magyar legény lármájára,
A ki épen ott lézengve végighaladt,
Rikoltozva, nótázva az ablak alatt.

Máskor talán haragudtam volna érte,
Hogy nótája az álmomat nem kimélte,
De ez egyszer úgy szerettem volna szegényt
Megölelni, megcsókolni, szivem szerént!

KÉT EMLÉK.

Irta és a debreczeni főiskolai ifjuság Kurucz-estéjén fölolvasta:
Rákosi Viktor.

Olyan emberekről akarok tinektek beszélni, ifju barátaim, a kiket mi talán meg se értünk. Az egyik része azoknak, a kiktől szólni akarok, olyan mélyen áll alattunk, hogy oda, reményem, mi nem sülyedhetünk; a másik része történetem hőseinek oly magasan áll fölötünk, hogy tekintettel, szóval, de még repülő felhővel se lehet fölérni őket, legföljebb áhítatos imádsággal.
Ide figyeljetek.

*

Valahol messze, valaha régen, egyik szép, erdős, dombos vármegyénkben egy régi kastély barna romjai állottak. Egykor híres, kardos vitézek palotája, most pedig gyíkok, kigyók, baglyok, denevérek barátságatlan tanyája.

Rákóczi háza volt e pusztá, rideg omladék. Fejedelmünké, Rákóczié, a mi nagy fejedelmünké, a ki idegen földön porlad, a kinek nagyságát köemlék itthon nem hirdeti, s a kit egy korcs nemzedék meg akart bélyegezni — s önmagát bélyegezte meg.

Nem védelemre szánt vár volt ez, hanem uri kastély, a hová Rákóczi pihenni, gondolkozni, töprengeni járt, mikor a fegyverzaj egy kicsit lecsillapult.

Életének sok nyugodt, boldog óráját, talán napját is töltötte itt — évét már nem merem mondani, mert a végzet Rákóczinak csak napokkal mérte a boldogságot. Mert két tenger partján végezte be ő bús életét: testi

szemei a Mármora tengeren siklottak végig, lelki szemeivel pedig a keserüség tengerét méregette. És ez az utóbbi keserűbb és feneketlenebb volt minden tengereknél.

Mikor elbujdosott nagy Törökországba, örökébe idegenek ültenek. És várai, kastélyai romlásnak indultak. Nem törődött velük senki a világon. A legtöbbjét talán széthordták, hogy kaszárnyát vagy pálinkagyárat építsenek belőle. A vasat, a márványt szétlopkodták, az emeletek beomlottak, kutyatej, lapu, királygyertya, gízgaz nőtte be a köveket, s kóbor farkasok vertek tanyát barlangjaiban. Estefelé, mikor a föld párája könnyű köddé sűrűsödve gomolygott elő: messze került onnan minden jólélek, mert kísértetek fehér leplét vélte meglebbenni a homályban.

De a környéken mindenki tudta, tisztelettel említette, hogy ez az emlék a nagy Rákócziról beszélne, ha volna, a ki megértse a szavát; hogy ez az ő beszédes némaságával azt zugja a fülünkbe, hogy egykor itten köröskörül, a merre csak a szem lát, minden a nagy Rákóczié volt, a távol éjszakon kékellő hegyektől le messze délig, a hol a naptól sugárzó ködbe vész a tekintet, még azon is túl. S az öreg emberek halkán adták tovább a mesét a daliás időkről... A mesét, mely vérrel irt valóság.

Elkövetkezett e kies völgyre nézve is az az idő, betört e csöndes országrészbe is az a kor, mely vassínekben, tüzes gyomru vasparipákon robog tova. A kegyelmes gróf, a jó főúr belátta a vidék elmaradottságát, s elhatározta, hogy negyvenezer holdas birtokának szívére metszeti át a vasutal.

Egy napon megjelentek a mérnökök a munkásokkal, s hosszú, egyenes sorban húzódó póznáikkal végigtüzdelték a tájat. A póznák egyenesen neki vágtak a Rákóczi-romnak, átesaptak rajta, s tovább húzódtak.

Az uradalom nyugalmazott öreg kasznárja nézte a munkát. Aztán egy tavaszi reggelen megjelent a kegyelmes ur udvarán és levett kalappal illedelmesen várt, hogy a gazdája fölébredjen.

Végre kijött a gróf. Az öreg ráköszöntötte a jóreggelt.
— Kegyelmes ur, a vasutat a romokon keresztül vezetik? — kérdé zavart, reszketeg hangon.

— Keresztül. Mi baja vele?

— Kegyelmes ur, tudja-e, hogy az Rákóczi-rom?

— Tudom.

— És tudja-e, hogy nekünk a Rákóczi-időkből nincsenek csak romjaink. Épp azért szentek előttünk e romok, mintha csak templomok volnának.

— Ugyan hagyja! Mi van azon a nyomorult bagolyváron?

— Másoknak talán semmi. De nekünk drága. Minden esztendőben ellátogat egy pár tanár, egy pár deák, a romokon ülve szétekint a sikon, s lelke talán fölfrissül, megerősödik, a nemzet nagy multjában megfürödve...

A gróf vajaskenyér-szeleteket evett a teájához, s figyelmét egy az asztal fölött röpködő fényes, zöld bogár ragadta meg. Majd újra a kasznárra nézett.

— Nem lehet, öreg. Ötezer forintot takarítunk meg, ha a vasutunkat a kastély irányában építjük. Jó egészséget!

A kasznár lehajtott fejjel, meggömbült háttal sompolygott ki. A negyvenezer holdnak kegyelmes ura pedig csengetett, s meghagyta az inasnak, hogy fogasson be. Kimegy a mérnökökhöz.

*

Odafent, a Kárpátok bércei közt lakik egy nép, melyet az Isten szegénynek teremtett, de gazdag szívvél áldott meg.

Ez a ruthén.

Mit nevezek én gazdag szívnek? Azt a, mely megőrzi, megtartja a jó tettek emlékét és így tele van háladatos-sággal.

Erről a ruthén népről, ennek a jó szívérol, háladatos-sággal megtelt jó szívérol akarok én tinektek beszélni.

Sokszor jártam az ő szegény megyékben, melyeknek földje nekik kenyeret se terem. De terem másoknak. S miközben ők a mások mindennapi kenyeréért dolgoznak: a maguk számára megelegetsznek a morzsákkal.

Terem itt erdő elég, rét elég. Az erdőben madár, a réten virág. De az erdő másnak hajtja lombját, a madár nem nekik füttyül s a virágok nem nekik nyílnak.

Egy honszerető nép, melynek egy talpalatnyi földje sincs már.

Egyszer ott kóboroltam valahol a Latorcza vize mellett, s nem messze a lengyel határtól két hatalmas, óriási, lombos, öreg fát mutattak nekem.

Egymás mellett álltak egy kis dombon és lombjaik összefolytak. És a ki velem járt, rájuk mutatott s így szolt:

— Ezek a Rákóczi fái.

— Van valami történetük?

— Van.

— Micsoda?

— Ezek alól a fák alól nézett vissza Rákóczi Ferencz utoljára, mielőtt Lengyelországba bujdosott. E fák alatt leült a földre, mialatt csatlósai a domb alján tajtékzó lovait tartották s könyben uszó tekintetét merőn szegezte a messze völgyre, a boldog patakra, mely befelé az országba futott, vidám zugással. Innen bucsuzott el hazájától a fejedelem. Akkor azon a kis dombon álló két kis fa még vékony, fiatal, kis fa lehetett, ma már két százados. S a hogy ez a két fa megmaradt: úgy maradt meg a népben emléke annak, hogy a nagy fejedelem itt pihent meg, s itt taposott utoljára hazai földet.

Leültünk a fák alá s a kísérom folytatta:

— Csodálatos kultusza él e szegény népben a nagy Rákóczinak. Látszik, hogy a nép fiai tömegesen harcoltak Rákóczi lobogói alatt. Áhitattal regél róla, s mutogat minden követ, melyhez a fejedelem emléke fűződik. Hü szíve nemzedékről-nemzedékre adja a legendákat, s szentnek, sérthetetlennek tekint minden tárgyat, melyhez Rákóczinak valami köze van, így ezt a két fát is.

— Nézzen oda, ott hömpölyög a Latorcza vize, tiszta, üde, átlátszó viz, mintha csak a ficzánkolo pisztrángok gyönyörűségére és apró kavicsok gördítésére teremtette volna az Isten.

De mikor a hegyek közt megindul a tavaszi olvadás, akkor a Latorcza megduzzad, kidagad medréből, harsog, gyilkol, piszkos hullámai házakat sodornak el.

Ezt megfékezni jöttek ide egyszer a mérnökök, s megállapították bölesen, hogyan kell a Latorczát kevésbé kártékony korlátok közé szorítani.

Hogy, hogy nem, a nép közt hire futamodott, hogy ennek a tervnek az ő szép két fájuk is áldozatul esik. Annak a falunak, melynek tornya ide látszik, a lakói fölkerelkedtek, nem röstelték a fáradságot, bementek a városba, s fölkeresték a főmérnököt. Megkérdezték tőle, igaz-e a hír?

A főmérnök nem tagadta. Hozzátette azonban, hogy falujok és határa örökre ment marad a Latorcza árveizeitől.

— Nem kell. Maradjon minden úgy, a hogy volt, jöjjön be a Latorcza a határunkba, a falunkba, a mikor akar, de a Rákóczi fához ne nyuljanak.

— Ezen pedig nem lehet változtatni.

— Nem? Hát akkor csak azt mondom: van még fejsze a faluban, meg rozsdás puska. A kaszát is ki lehet egyenesíteni. Hát csak próbálják kivágni a fáinkat. Az Isten áldja meg!

Manapság mi szokott az ilyen jelenet után következni? A főszolgabíró kiszáll a csendőrséggel, s a főmérnök csak azért is kivágatja a fákat. Lehet, hogy emberhalál is történik, a népet megtörik, csak egy pár árvával sir több a faluban.

A főmérnök azonban okos ember volt, a kiben nemes szív dobogott. Kiment a mérnökeivel és új tervet csinált, mely épp oly jó volt, mint a régi, de a Rákóczi-fák nem estek neki áldozatul.

Csak az volt a hibája, hogy drágább volt a kivitele, mint a réginek.

A nép örömujjongva fogadta a tervet és vállalta, meg is fizette a terheket, de megmentette a Rákóczi-fákat.

★

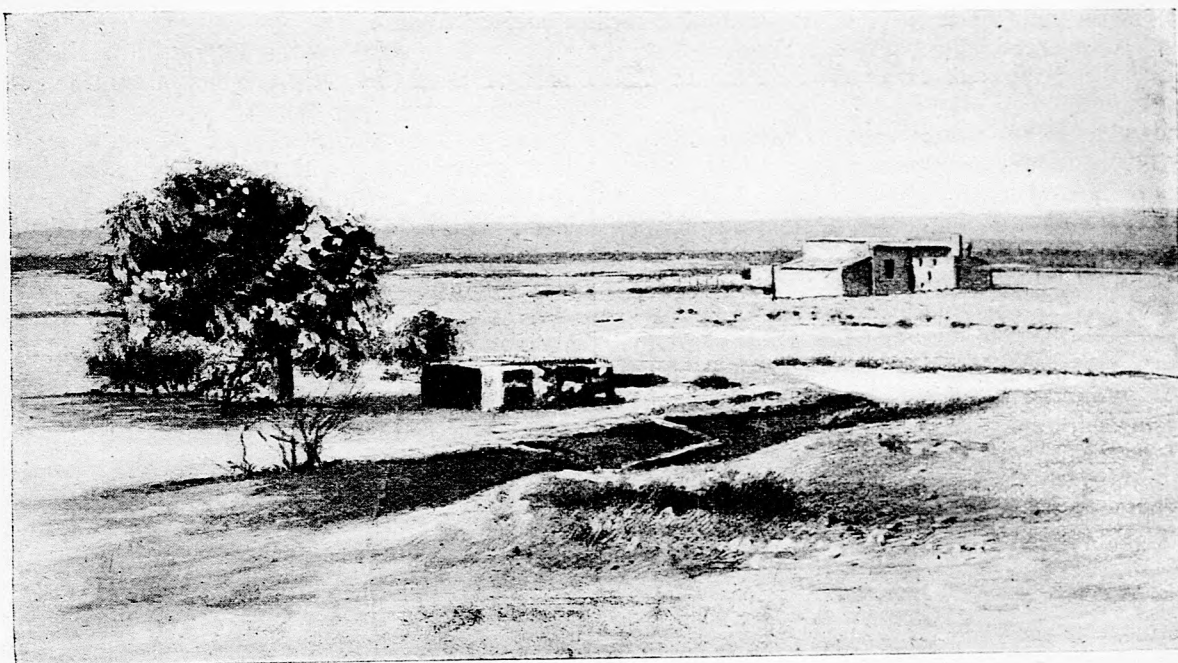
Ime, ezt akartam nektek elmondani. A rom, hol egykor Rákóczi élt, dolgozott, mulatott, álmódzott, melynek kövei látták őt vidámnak, szomorúnak, boldognak, boldogtalannak: áldozatul esett a szivacszivű főúr

Állásomból kifolyó kötelességemnek tartom a szentesített törvény rendelkezéseinek az összes nem magyar tannyelvű népoktatási tanintézetekben teljes szigorral érvényt szerezni; még pedig nem csak azért, hogy a már régen érvényben levő törvényt a maga teljességében végrehajtsam, hanem hazánk nem magyar ajkú lakosságának jól fölfogott érdekében módot akarok annak nyújtani, hogy a magyar nyelvnek, mint államnyelvnek birtokában legyen és az ezzel járó előnyökben az iskolák hibái miatt hátrányt ne szenvedjenek.

Évéből a királyi tanfelügyelőségnek elengedhetetlen és a legfontosabb kötelességévé teszem, hogy a tankerületében levő összes nem magyar tannyelvű népiskolákat rendre és alaposan vizsgálja meg és ezen iskolalátogató-sok alkalmával arra terjeszse ki gondos és lelkiismeretes figyelmét:

hogy a tanító bírja-e a magyar nyelvet szóban és írásban teljesen és oktatóképességgel?

A magyar nyelv az összes bármilyen nyilvános

Búr-tanya; ugynevezett farm.

szeszélyének, fősvénységének. A két fát pedig önmegterheltetésével megmentette a nép, az istenadta nép, azt a két fát, mely alatt Rákóczi csak egyszer pihent, s talán csak egy falat kenyeret evett, azt is könyekkel öntözte.

UJDONSÁGOK.

A közoktatásügyi miniszter körrendeletet adott ki, melyben a következőket rendeli el:

A magyar nyelv kötelező tanítását a népoktatási tanintézetekben elrendelő 1879. évi XVIII. törvényzikk immár 23 év óta van életben. A törvény bevezető része ezen törvény világos célját abban jelöli meg, hogy a népoktatási tanintézetek minden állampolgárnak kellő módot nyújtsanak arra, hogy ezek a magyar nyelvet, mint az állam nyelvét elsajátítsák.

A rendelkezésekre álló adatok és tapasztalatok engem arról győztek meg, hogy a törvény úgy, miként annak szava és szelleme is követeli, a kívánt eredményt máig sem biztosította.

népiskolákban a köteles tantárgyak közé fölveendő. — A heti óraszámok fele mulhatatlanul a magyar beszéd és a magyar írás, olvasás tanítására fordítandó mert csakis így biztosítható azon cél, a melyet a törvény bevezető részében kijelöl, hogy t. i. minden nem magyar anyanyelvű állampolgár elsajátíthassa a népiskolában az állam nyelvét.

Természetes, hogy a tantervben a magyar nyelv tanításánál kitűzött cél az összes nem magyar tannyelvű, tehát a hitfelekezeti népiskolákra nézve is kötelező, mert a törvény által megkívánt taneredmény minden jellegű iskolára nézve is csak ugyanaz lehet.

Itt különösen hangsúlyozom, hogy a népiskolai magyar nyelvtanítás egyedüli és főcélja, hogy a nem magyar anyanyelvű gyermek a magyar beszédet annyira elsajátítsa, hogy ezen a nyelven s az ő életviszonyainak megfelelően gondolatait magyarul érthetően ki tudja fejezni, továbbá tudjon magyarul folyékonyan olvasni és helyesen írni.

Ezen cél szem előtt tartásával vizsgálja a királyi tanfelügyelőség a nem magyar tannyelvű népiskolákat és szerezzen meggyőződést arról, vajjon ezen tanításra a

miniszteri tantervben megállapított heti óraszám megtartatik-e?

Ezzel kapcsolatosan a miniszter az iskoláknak a tanfelügyelők és iskolaszéki elnökök által való látogatásáról is ad utasításokat.

Az egri érsek jubileuma. Az egri érseki egyházmegye nagyevü főpásztora: Samassa József érsek — mint Egerből írják — a nyár folyamán éri meg pappá szentelésének 50. évfordulóját. Ebből az alkalomból természetesen nagyszabású jubileumi ünnepséget rendeznek, az országszerte nagy népszerűségnek örvendő egyházfejedelem tiszteletére, a ki díszre hazájának és egyházának s büszkesége egyházmegyéjének.

A rozsnói püspök a nemzetiségi izgatás ellen. Ivánkovits János, rozsnói püspök most végezte bérmutját a putnoki, rima-szécsi és rozsnói esperességi kerületekben. Mindenütt nagy óvácziókkal fogadták a népszerű püspököt, a ki utjában szép beszédeket intézett papságához és a néphez, szavá tette a nemzetiségi kérdést is, élesen elítélte a pánszláv és pángermán mozgalmakat, s reményét fejezte ki, hogy azok egyházmegyéje papjai és hívei között talajra nem találnak. A papságra és a népre nagy hatással voltak a hazafias szavak, s minden oldalról biztosították a püspököt, hogy várakozásának mindnyájan meg fognak felelni.

Bünhődés a haza ellen való izgatásért. Korn Artur nevű nagyikindai lapszerkesztő egy verset írt lapjába, melyben a német lakosságot a magyar haza ellen izgatta és élesen ítélte azok felett, kik német származásuk dacára magyarul beszélnek, magyarul tanulnak. Korn Artur pár év óta ír lapjába ilyeneket és nagyban okozója annak, hogy a délvidék németjei hűtelenek kezdenek lenni a magyar hazához, mely pedig nekik édes anyjuk. Korn tagadta ugyan a bíróság előtt, hogy ő írásával izgat, de számos tanu vallott ellene, hogy magánéletében is folyton a magyarok ellen nyilatkozik. Az esküdszék vétkesnek mondotta Korn az izgatásban, arra aztán a bíróság hat hónapi államfogházra ítélte őt.

Árvíz Szatmármegyében. A máramarosi felhőszakadás következtében Szatmármegyét is nagy árvízveszedelem fenyegeti. A Tisza, Szamos és a Tur folyó péntek óta egyre árad s a Szamos már a legtöbb helyen a töltéssel egy magasságban áll. *Czegény, Dányád, Matolcs, Nábrád, Keérsény* és *Panyola* községek a végveszély előtt állanak. Hatósági közeg sehol sem látható.

Igy szól az egyik tudósítónk értesítése. Még sokkal nagyobb szerencsétlenségről értesítik lapunkat Szatmármegye *Sályi* községéből. A megáradt Szamos itt áttörte a gátak egy részét s több száz holdra menő vetés víz alatt áll. A kincstár által létesített kompon már napok óta nem lehet közlekedni. Az éhező nép hasztalan várja a segílyt. Nyolczszáz éhező magyar ember fordult a napokban szerkesztőségünkhöz, hogy hívjuk föl a kormány figyelmét kimondhatatlan nyomoruságukra, mert ők 3 nap óta hiába sürgönyöznek a hatóságokhoz, még válasza sem érdekesítik őket.

Sályi község veszedelme abból származott, hogy 1901-ben megnyitották a hatodik számú Szamos-átvezést s ez által teljesen elzárták őket határuktól. A községben beállott inség leirhatatlan.

Szatmárról jelentik, hogy Szatmár városát három nap óta állandóan veszélylyel fenyegeti az esőzések következtében kiáradt Szamos folyó. Szatmár határában, a hol a Szamos vízállása 5 méter, már árvízveszélyes jellegűt ölt. Folyó hó 13-a óta a víz magassága 5 méteren fölül van. A jelenlegi vízállás 5-78 cm. A víz nyomása oly erős, hogy három helyen szivárog a töltés és pedig a város alatt, a jobbparton, a minek következtében három

utczában a közlekedés a víz miatt megakadt. A rések betömésén éjjel-nappal katonák dolgoznak. A Szamos balpartján fekvő községek roppant kárt szenvednek; a rétek és az összes vetések víz alatt állanak. Közvetlen Szatmár határa, a Szamos balpartján, víz alatt áll és itt is tönkrementek az összes vetések. A város alatt a part mentén végig ezer meg ezer ember dolgozik az ár megfékezésén, míg a rendet a katonaság tartja fenn. Most látszik csak, mily szükség volt a Szatmár városa által újabb időben épített, kőből készült körtöltésre; ha ez nincs, ma az egész város víz alatt állana.

Furcsa örültség. Rábapatonán a határban levő mocsárnak furcsa lakójára akadtak a minap. Egy szegény örült asszony vette be magát a mocsár nádas erdejébe, a kinek, úgy látszik, az a fix ideája, hogy ő holmi női Hany Istók, a kinek a mocsár a hazája. Az emberek közeledésére menekült, de most aztán elfogták. A hozzá intézett kérdésekre összefüggéstelenül válaszolt, kiabált és örvöngött. Az asszony neve Pintér Nándorné, született Fehér Borbála. Attól féltek, hogy vagy magában, vagy másban kárt tesz, azért behozták a győri kórházba és ott őrzik.

= **A postás óvatos legyen,** különben úgy járhat, mint N. posta- és t.-tiszt, kihez, midőn az utalv. fölvételénél működött, egy ismerős kereskedő jött és valami érdekes, pikáns esetet mesélve el, úgy mellékesen egy postautalványt tett a tisztviselő elé, ki hallgatva az érdekes beszédet, az utalványt a naplójába bevezette és teljesen fölszerelte s a kiállított földadó-vevényt a kereskedőnek kiadta. E közben más felek érkeztek s az említett kereskedő beszédét gyorsan befejezve, távozott. A tisztviselőnek úgy rémlett, mintha nem kapott volna pénzt, gyorsan egy szolgát küldött a kereskedő után azon fölhívással, hogy a földadott utalvány összegét fizesse is be. A kereskedő visszatért és sértődött hangon kijelentette, hogy az utalványozott összeget tényleg be is fizette és ezzel haragosan távozott. Az esti leszámolásnál kitünt, hogy a kérdéses összeg csakugyan hiányzik, mire a tisztviselő ismét szolgát küldött a kereskedőhöz. Ki azonban ezuttal is határozottan állítá, hogy a pénzt átadta és erre szükség esetén meg is esküszik. A szegény postatiszt tehát drágán fizette meg a pikáns történetkét. Az ügy a bíróság elé is került, mely azonban a postatisztet azon indoklással utasította el, hogy a földadó vevény kiadása egyértelmű az összeg nyugtázásával. Ezen esetet tanításképen egy másik tisztviselő elmondta nevének, ki egy fiókhivaltalt kezelt ugyanazon városban. Néhány hét múlva, említett fiókpóstán, egy főhadnagy jelent meg és a postamesterné elé három db száz-száz frtról szóló utalványt tett, a nélkül, hogy egyidejűleg a pénzt is átadta volna és karjait összefonva várt; a postamesternő nem is érintve az előtte heverő utalványokat, szintén várt — «Nun wird's?» (Nos, lesz?) türelmetlenkedett a tiszt. A postamesternőt ki lovasztisz leánya volt meglepte a durva hang és lakonikusan felelé: «Es wird, wenn's Geld dabei liegt» (Lesz, ha pénz lesz). A főhadnagy erre dühösen kijelenté, hogy katonatisztnél csak föl nem tételezhet a postamesternő csalási szándékot és össze-vissza keresgélve zsebeit, előadta a kérdéses összeget. Néhány hó múlva a főhadnagyot várfogságra ítélte fölöttes hatósága, katona-kincstári pénzek elikkasztása miatt.

= **Az orosz katonák tizenhárom parancsolata.** Az orosz hadsereg legénysége új harcztéri szolgálati szabályzatot kapott, a melyet Dragomirow hadügyminiszter a könnyebb megjegyezhetés céljából külön 13 pontba is foglaltatott. Ezek a parancsolatok érdekesen jellemzik az orosz hadsereg szellemét. A szabályzat így szól: 1. Magad meghalatsz, de a barátodat szabadítsd ki a veszélyből.

2. Nyomulj előre, ha mindjárt halottak is állnak utadat. 3. Ne félj vereségtől s akkor, bármily nehéz is legyen, győzni fogsz. 4. Ha neked nehéz a küzdelmed, az ellenségé talán még nehezebb; te csak a saját veszedelmed érzed, de nem látod az ellenség bajait. Ezért ne csüggedsz le soh'se a fejed, hanem légy mindig hős és kitartó. 5. Ha megtámadnak, nem csak védekezned, hanem visszavágnod is kell. 6. Csatában a hősebb és kitartóbb győz és nem az erősebb és az ügyesebb. Győzelmet nem az első összecsapásnál szokás aratni; többnyire az ellenség is kitartó és a második, harmadik roham is sikertelen; a negyedik vagy ötödik támadás végül mégis csak sikerre vezet. 7. Célhoz csak az ér, a ki fölteszi, hogy inkább meghal, mintsem, hogy céljától eltérjen. 8. Bármilyen akadályok is kerüljenek utadba, ne gondold a nehézségekre, hanem azok leküzdésére. 9. Jó csapatok nem ismerik a hátrálást, legföljebb az oldalra való igazodást. A csapat arcvonala mindig arra legyen, a honnan az ellenség jő. 10. Akármilyen váratlanul jön is az ellenség, azt sohase felejtse, hogy a puskáddal lelőheted és a bajonneddel leszurhatod. A választás nem nehéz: ha közel esik hozzád, bajonettel mégy neki, ha távolabb van tőled, előbb a puskád, azután a szuronyod használd. 11. Minden helyzetből van tisztesleges szabadulás. 12. Csatában nincsen fölváltás, ha egyszer benne van az ember, végig ki kell tartani. Találhatsz segedelmet, de fölváltást soha. 13. Mig az ellenséggel harcolsz, segíts az épnek és ne törődj a sebesülttel, mig az ellenséget meg nem verted. A ki csatában a sebesültekkel törődik és elhagyja a csatasorokat, az gyáva, sehonnai ember és nem könyörület. Nem bajtársaiért aggódik, hanem a saját bőrét félti. A sebesültekről mindig gondoskodik az a külön csapat, a mely a sereg nyomában halad.

— **A chikágói egyetemi hallgatók.** A chikágói egyetemen komolyan foglalkoznak azzal a tervvel, hogy a hallgatóurakat és hallgatónőket elválasztják egymástól, külön tartanak majd nekik előadást is. A két nemnek együttes nevelése ugyanis éppen Amerikában nem sikerül. Nem mintha a hölgyek nem tudnának konkurrálni férfikollégáikkal, hanem mert sok a panasz, hogy a hallgatónők erkölcsiükben nagyon szabadok lesznek és nem elég tartózkodók, a férfiak ellenben nagyon nőiesek lesznek, vagyis nagyon gondtalanok a nőkkel való érintkezésben. Ezenfölül úgy találják, hogy bizonyos szentimentális érzések, melyek férfiak és nők érintkezésben elkerülhetetlenek, zavarólag hatnak a mozgalomra. Az egyik egyetemi tanár a «The Newyork American»-hoz intézett levelében figyelemre méltó módon a következőképp nyilatkozik erről: «Nem ritkán előadta magát az az eset, hogy a tanárok türelmetlenül várták a tanév végét, hogy valamelyik szép kollégánőt vagy tanítványt az oltárhoz vezessenek. Alig valószínű, hogy ezek, ha szívük és lelkük teljes szerelmével várják az esküvőt és a szerelem tárgya folyton előttük van, a rendes mederben tudjanak tanítani vagy tanulni; mind a kettő veszt mellette». Az Egyesült-Államok nyilvános iskoláiban is most külön osztályokat állítanak a fiuk és a leányok részére s ezt az újítást néhány amerikai egyetemen is be fogják hozni.

A katolikusok földadatai a XX. században. Miksa szász herceg, Mária Jozefa főhercegnő fivére, Baselstadtnban az ottani katolikus kör gyűlésén legutóbb beszédet mondott a katolikus férfiak kötelességeiről és földadatairól a XX. században. A beszéd általános részében a katolikus egyház fejlődésére vetett visszapihlantást; a részletes tárgyalás során a katolikus férfi kötelességeit és földadatait a nagy önbizalomban, keresztény házasságban és családban, bátor és nyílt működésben s az egyházi törekvések támogatásban jelölte meg. A más-

fél óras beszédet a közönség élénk tetszéssel kísérté. Végül a gyűlés hódoló táviratban üdvözölte a pápát.

Az imádságos keresztjárat és Afrika. A «Hirnök-ből» (Innsbruck) következő közlést vesszszük át:

«A Lyonban megjelenő «Katholikus Missziók» lapja szerint Nsonbi királya, az Alsó-Niger folyam mellékén, Nyugat-Afrikában, 8000 alattvalójával megkeresztelkedett. A Niger mellékén utóbbi időben különben igen örvendétes módon gyarapodnak a megtérések, úgy hogy a hithirdetők alig győzik a törzsfőnököknek hithirdetők után való összes kérelmeit kielégíteni. Ezen hithirdetési eredmények bizonyára nem utolsó sorban tulajdonítandók azon számos imának, melyek Afrikaért végeztek. Az Afrikaért való imádságos keresztjáraton, vagyis Jézus isteni Szívéhez tartott kilencznapi ájtatosságon, melyet Kláver szent Péter Társulata évenként szent József védő-ünnepe előtt rendez, az elmúlt évben néhány százezer imádkozó vett részt». A már előbb hirdetett «imádságos keresztjárat Afrikaért» ez idén is megtartatik, még pedig április 11-étől 19-éig bezárólag. Eddigél évről-évre óriási szaporodott az azon résztvevők száma, úgy hogy 1899-ben a szétküldött megkérlelő-ímák az 50.000-et megközelítettek, míg 1900-ban több mint 300.000 és 1901-ben közel 500.000 olyan osztatott szét ingyen. Ne imádkozzunk-e mi magyarok itt dupla és háromszoros buzgalommal, a mikor a külföldön oly lelkesülten nyulnak ezen «Megkérlelő ima Jézus legszentebb Szívéhez az afrikai négerekért» után, melyet pedig magyar ember, a megboldogult P. Menyhárth, Jézustársasági afrikai hittérítő megirt és a mely ima közös elimádkozásának oly pompás eredményeket tulajdonítanak, mint kezdetben idézett. A megkérlelő ima különböző nyelveken és tetszés szerint való számban ingyen és bérmentve kapható: Kláver szent Péter Társulatától, Salzburgban (Dreifaltigkeitg. 12.) vagy annak kiadóhelyétől: Temesvárott, Gyárvaros, Páva-uteza 15. sz. II. em.

Eltűnt gyermek. *Füssi tudósítónk* írja: Demán János gépésznek három éves fia a mult hét elején elment hazulról a libapásztor lányakkal a mezőre. Délben elkerült a lányoktól és azóta nyoma veszett. Az aggódó szülők szívefájdalmát elképzelhetik az olvasók. Az esetet bejelentették a vármegyei hatóságnak, de a hivatalos kutatásnak eddig semmi eredménye.

— **Hogy osztja be napját Bülow kancellár?**

A németek tevékeny kancellárja valóságos művész abban, hogy a napnak minden óráját fölhasználja. Telen-nyáron hét órákor kel föl és első dolga az éjjel érkezett sürgönyöknek átnézése. Ha ezek között valami különösen fontos akad, a szolgálatban levő chiffeur még éjjel fölkölti érte a kancellárt. De ez ritkán fordul elő. Tíz órákor már referál a császárnak, ha ez Berlinben időzik, máskülönben folytonos sürgöny- s levélváltásban áll fölséges urával. Tíz óra után megérkeznek az államhivatalok, követéségek és miniszteriumok aktái. Ennek a hatalmas tömegnek az áttanulmányozása eltart délután két óráig, a mikor a szóbeli referádákra kerül a sor. Közben, ha ideje engedi, villásreggelizik, de megesik, hogy ezt késő délutánra halasztja. A reggel idejét arra használja a kancellár, hogy az ujságokat átfussa. Ezenkívül sok a lapokból kivágott szemelvények, a miket elébe terjesztenek a hivatalok, ezeket, valamint az aktákat bőséges utasítással ellátva adja vissza a hivatalokhoz. Keddel gyűjtí Bülow a róla rajzolt karrikaturákat, melyek már pár kötetet tesznek ki. Könnyebb napokban ebéd után kis sétát tesz az állatkertben, azonban gyakoribb az eset, hogy megint a munkaideje kezdődik. Ilyenkor levelezését intézi el. Leveleit le- és följárva diktálja és ezek nagy stílérzékénél fogva nem szorulnak további javítgatásra. Öt órákor kez-

dődnek a fogadások, a hol a kancellár szeretetreméltó egyénisége mindenkit elragad. Végre elérkezik az ebéd ideje, mely rendesen fél nyolczra van kitűzve, de alig lehet egyszer is betartani. Fél tizenegy óráig vendégeivel társalog, minden elképzelhető kérdéshez hozzászól; ez az ő pihenőideje. Ezután ismét munkához lát és éjfélig bujja az aktákat, reggel pedig friss munkára készen újra kezdi fáradtságos kancellári tevékenységét.

A kit 36 vasuti kocsi gázolt el. A vasuti szerencsétlenségek krónikájában párját ritkító eset történt a tegnapi virradó éjjel Szent-Ivánon. Egy vasuti örön harminczhat vasuti kocsi ment keresztül, s kisebb zuzódáson kívül nem történt semmi baja. Hétfőn éjjel a Budapestről Győrbe érkező 46. számú tehervonathoz Lengyel István volt kirendelve Szent-Ivánon váltóörnek. A vonat már az őrház közelében volt, mikor Lengyel kiment sint váltani. A míg a sín pár között dolgozott, a vonat beérkezett, földöntötte Lengyelt s mind a harminczhat kocsi átment rajta. Oly szerencsésen esett a két sín közé, hogy csak a fején szenvedett kisebb zuzódást, más baja nem történt. Sebét az állomásfőnök kötözte be, míg az orvos megérkezett. Néhány nap múlva a vasuti elgázolásnak nem lesz semmi nyoma Lengyelen.

A nagyváradi dinamit. Megirtuk a minap, hogy a nagyváradi törvényszék tárgyaló termében nagy ijedelmet okozott egy csomag dinamit, a mit egy irnok tudatlansága folytán, mint bűnjait őrzött «hajkenőcs» néven lajstromozva a törvényszék. Mint most Nagyvádról táviratozzák, ez a dinamit újabb bajt okozott. A törvényszék elnöke a veszedelem fölfedezése után ugyanis elrendelte, hogy a dinamitot semmisítsék meg, a mire a robbanószert az emésztőgödörhöz vezető csatornába dobták. A dologról megemlékezett a Szabadság című lap s megirta azt is, hogy hova dobták a dinamitot. A cikk nagy félelmet keltett, minthogy a dinamit veszedelmességén a víz mitsem változtat. Ezért a törvényszéki elnök rendeletére most fölbontják az egész csatornát műszaki fölügylet mellett és a dinamitot végképpen megsemmisítik.

A jászberényi pörkölték. Érdekes vendégei voltak a VII. ker. járásbírósnak. A jászberényi választás hírhedt két főszereplője, Almássy Géza volt főispán, gróf Apponyi Albert ellenjelöltje s Török Aladár választási elnök jelent meg itt mint első- és másodrendű alperes a Versegly Károly Jászberényi vendéglős által ellenök folyamatba tett perben. Almássy Géza kihallgatására volt kitűzve a tárgyalás, a ki budapesti lakos, míg maga a per a jászberényi járásbírósnak előtt folyik. A per, mint köztudomásu, azon indult meg, hogy Versegly vendéglős által az Almássy-párt részére szolgáltatott italok, ételek, szivarok és fuvarosköltségek árát 6675 frt értékben sem Almássytól, sem Töröktől nem kapta meg. Almássy Törökhöz utasította követelésével a vendéglőst, Török pedig Almássyhoz. Versegly erre mindkettejüket beperelte.

A járásbíró két kérdésre hallgatta ki Almássy Gézát: Igaz-e az, hogy a jászberényi választáson pártja szervezésével és vezetésével Török Aladárt bizta meg?

Almássy Géza látható habozás után beismerte, hogy erre megbízást adott Töröknek «politikai tekintetből».

A második kérdés az volt, hogy igaz-e az, hogy Töröknek korlátlan megbízást adott arra, hogy a pártja szervezésével, vezetésével kapcsolatos kiadásokat megtehesse?

Almássy Géza jegyzeteit szedi elő s úgy felel a kérdésre. Török Aladárnak nem adott korlátlan megbízást. Hogy azonban e kérdésre a helyes választ megadhassa, vissza kell mennie arra az időre, a mikor a választási mozgalmak megindultak. Elmonja, hogy a mult választási kampányban egyáltalán nem akart jelöltséget vállalni,

mert tudta jól, hogy ez nagy pénzbe kerül, ő pedig nem akart áldozni. Hozzá jött azonban Török Aladár és Almássy László s ezek biztatására mégis elfogadta a jelöltséget (!). Kikötötte azonban, hogy 15.000 frtnál többet nem fordíthat e célra. Ilyen értelemben utasította Törököt is s egyben határozottan kijelentette neki, hogy az ezen összesen felüli számlákat vagy egyéb kiadásokat semmiesetre sem fogja fedezni.

Almássy Géza további kihallgatását ezután a bíróság beszüntette, miután úgy részéről, mint fölperes által kérdőpontok terjesztettek be, melyek áttanulmányozást igényelnek. Ezekre nézve újabb határnapot fog kitűzni a bíróság, a mikor ismét vendégei lesznek a jászberényi választás szereplői a VII. ker. járásbírósnak.

Csak keresztényeknél vásároljatok!

Népek és nemzetek.

A dél-afrikai békekötés után.

Az angolok a napokban a békekötés örömeire üdvözlő-főliratot nyújtottak át a királynak. A londoni polgármester beszédére a király azt válaszolta, hogy mély hálával van a Mindenható iránt a harc befejezéséért, mely ugyan sok és bámulatraméltó állhatatossággal viselt áldozatot rótt a népre itthon és a tengeren tul, de egyuttal azzal az eredménynyel is járt, hogy a birodalom egysége és ereje gyarapodott. A tisztek és katonák, a kik a harcban résztvettek, vitéz és elszánt néppel álltak szemben, nagy nehézségeket kellett legyőzniök és örömmel álltak ki azokat. A király örvend annak a gondolatnak, hogy az előbbi ellenségek most barátokká lesznek és reméli, hogy a kölcsönös együttműködés és jókarat az előbbi keserűség helyébe a barátság kötelékeit fogják hozni. Remélhetőleg a béke és a jólét korszaka nyílik meg Dél-Afrika számára. A grófság tanácsa előtt, mely szintén főliratot nyújtott át, a király kifejezte örömét, hogy a győzelem módot nyújt arra, hogy az új gyarmatoknak a jövőben megadják azt a kormányformát, mely Isten segítségével meghozza Dél-Afrikának a békét és a jólétet úgy, a mint mindenütt meghozta, a hol érvényben van. Bizton reméli, hogy az eddigi ellenfelek barátságos érintkezése jó előjel a korona birtokaihoz csatolt nagy ország jövőjére. *Lynch* ir képviselőt, a ki a búr hadseregben küzdött az angolok ellen, nemrég elfogták. *Lynch*-et hazaárulás miatt pörbe fogják. A törvényszék elvetette azt a kérvényt, hogy ideiglenesen szabadon bocsássák. Az ir képviselők azt hangoztatják, hogy *Lynch* kegyelemre tarthat számot, miután még a gyarmatokbeli fölkelőknek is megkegyelmezték.

Az angol király koronázása.

Június 26-dikára van kitűzve az angolok azon fontos alkotmányos cselekedete: VII. Edwárd király fejére teszik a brit birodalom koronáját, melylyel Anglia királyává és India császárjává koronazzák őt, miután esküt tett az angol alkotmányra. A pápa is képviselő-küldöttséget ment az angol királyhoz, melynek három főpap és több gárdatiszt lesz a tagja. Épügy képviselve lesz ott a földnek minden állama. Az uralkodók valamennyien értékes ajándékot küldenek az új angol királynak. A mi királyunk a maga olajfestményü nagy arczképét küldi, melyet Benczur Gyula festett és mely a királyt angol tábornoki uniformisban ábrázolja.

Bulgária jövője.

Bulgária jelenleg a török szultán hűbéres tartománya. Az orosz czár azonban elhatározta, hogy e kis országot addig fogja pártfogolni, míg az önálló ország lesz. Fejedelmét azontul királynak fogják czimezni. A hatalmak hozzájárulását a czár maga akarja kieszközölni. Ferdinánd fejedelmet a múlt héten Szent-Pétervárott a czár már is úgy fogadta, a mint királyt szokás fogadni és egy orosz ezredet ajándékozott neki. De a czár tovább is ment. Megigérte, hogy elmegy Szófiába arra a napra, mikor ottan II. Sándor czárnak szobrot fognak emelni. Sándor volt t. i. az a czár, a ki Bulgáriát a törökök zsarnok uralma alól fölszabadította és fejedelemség állapotába emelte. A czár nagy kísérettel jő; sok herceggel és 80 vezérkari tiszttel együtt részt vesz a bolgár hadgyakorlatokon is. A czár még azt is akarja, hogy ugyanakkor *Sándor* szerb király és *Nikita* montenegrói fejedelem is jelen legyenek. Ilyesmi még nem esett meg a Balkánon, hogy három szláv fejedelem sorakozik a szlávok császára köré.

Bor, sör és színódus.

A berlini protestáns kerületi zsinat a napokban üdvös dolgokkal foglalkozott. Nagy sajnálattal konstataulta, hogy Berlin protestáns lakossága nem látogatja vasár- és ünnepnap a templomokat; de annál többen vannak a kisebb-nagyobb korcsmákban. A reggeli egészségtelen sörözés nemcsak a diákok között van elterjedve. A szegényebb berlini ember azokon a napokon sört, a gazdagabbja bort iszik; s mind a kettőt olyan hamar kezdik, hogy már jóval az ebéd ideje előtt lehet találkozni a legelőkelőbb utczákon támolygó alakokkal. — A színódus tehát méltán követeli, hogy istentisztelet alatt zárva legyenek a német fővárosnak korcsmái, a melynek különösen alsóbb néprétegeiben példátlan az erkölcsi elvadás. Örvidenünk kell tehát, hogy Berlinben a katolikus lakosság nem jelentékeny számarányát képezi a protestánsnak. A színódus azután kikelt a tingli-tángli, orfeumok és varrietek ellen. A legkurtább csárdában is akad ilyen mulatság, s ezerszámra vannak ott ilyen mulatóhelyek. Ezek jórészenek pedig a becsukatását követeli, s mind a két törekvésében igazat kell adnunk a színódusnak. Budapestre is ráféne!

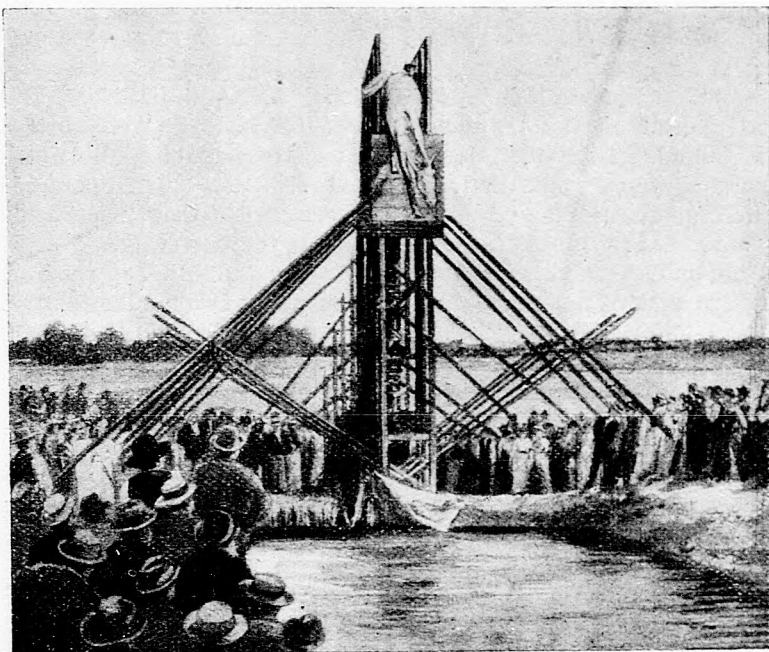
Menelik és a hittérítő.

Hogy mit keresnek protestáns hittérítők Abissziniában, azt közönséges észszel nehéz fölérni. Menelik országába katolikus hittérítőt is alig eresztenek be, s állítólag csak úgy jut be, ha azzal védekeznek, hogy az ott levő zsidókat akarja megtéríteni; a benszülöttek állítólag keresztények, de vallásuk nagyon el van torzítva. Egy svéd

protestáns hittérítő legutóbb imígyen járt: Elfogták, s két nap után végre Menelik elé állították. A négus azt kérdezte tőle, hogy mit keres az országában. Az elmondotta a fönti tilalom alapján, hogy zsidókat jött megtéríteni. Erre Menelik azt a kérdést intézte hozzá, hogy vajjon van-e zsidó, vagy elég zsidó Skandináviában és Európában? A hittérítő válaszára azután azt ajánlotta neki a rások rása, hogy hát akkor otthon iparkodjék a zsidók megtérítésén. A frakkos hittérítőnek egyéb baja nem esett. Menelik parancsára barátságosan elkísérték a határig, s azt ajánlották neki melegen, hogy többet ne mutatkozzék Abissziniában.

MINDENFÉLE.

Ypsilon. A belügyminiszter, a mint ismeretes, az ipszilonnal és egyéb nemesi megkülönböztetéssel kapcsolatos névmagyarosítást nem szokta megengedni. Így például nem lehet a magyarosított Forgách, csak Forgács, végül pedig Szél sem, csak Szél. — Egy érdekes aradi esetben tett kivételt most a belügyminiszter. Özv. Hanecker Istvánné született Pálffy Mária kérte kiskoru leánya Hanecker Mária vezetéknevének Pálffy-ra leendő átváltoztatását, a két f és y iránt való kérelmet azzal támogatta, hogy ez az ő leányneve is. A belügyminiszter Arad városa útján értesítette a folyamodót, hogy az átváltoztatásban az y-t megadja, de a két f-et nem. Haneckerné ebbe belenyugodott és már megérkezett a belügyminiszter leirata, a

Rendkívüli tornázó mutatványa a «Bob» nevű angol lónak.

mely kiskoru Hanecker Mária vezetéknevének Pálffy-ra átváltoztatását megengedi: így közli ezt az érdekes névvaltoztatást a hivatalos lap is. (Jóságos kis ipszilom, ha csak ez volna az emberekben a különbség!)

= **Csodálatos sziget.** Livland tartományban terül el az Ilfing-tó, mely a legcsodálatosabb természeti tünevények színhelye. Vízének felületén minden nyáron és mindig ugyanazon helyen egy sziget jelen meg, a mely ősszel ismét nyomtalanul eltűnik. Talaja oly kemény föld, hogy egy czölöpöt csak a legnagyobb erőfeszítéssel lehet beléverni. Eltűnése után semmi nyomot, vagy talajtörmeleket nem hagy hátra. Ezt a jelenséget már az 1870. év óta észlelik, de eredetét és időszaki megjelenésének, valamint eltűnésének okát eddig megfejteni nem tudták.

= **Kannibálok a Kongo-államban.** Érdekes mű jelent meg a minap ezzel a címmel Guy Burows kapitány tollából, a ki hosszu időn át élt az emberevők között. A kapitány mindenekelőtt azt konstatalja, hogy a kannibal-törzsek intelligencia és a kultura tekintetében, de még erkölcsi érzés tekintetében sem állnak alacsonyabban sok civilizált törzsnél. Az embervést szinte bizonyos morális elvek alapján üzik néhol és jellemző a viszo-

nyokra az a beszélgetés, a melyet a kapitány erről egy törzsfőnökkel folytatott. Egy öreg törzsfőnök megjelent egy nap nála és a következő súlyos esetet adta elő: Az ő népe és a szomszéd törzs ellenségeskedésbe keveredtek. Az ellenség az övéik közül négyet elfogott és megévetett; ők azonban csak kettőt tudtak foglyul ejteni és elfogyasztani s így jogot formáltak még két emberre.

— Mit kívánsz tőlem? — kérdezte a kapitány.

— Kérj nekem az ellenségtől még két embert.

— Mit fogsz velük csinálni?

— Megeeszem őket — felelt hidegen a törzsfőnök. —

Mert nem igazság, hogy nekik kétannyi ember jusson, mint nekünk jutott.

A kapitány persze nem teljesítette a kívánságát, de érdeklődött a dolog iránt és tovább kérdezősködött:

— Hány embert ettél meg életedben?

— Huszat!

Bizonyosságul elhozta valamennyinek a koponyáját. Egyikről-másikról azt is tudta, hogy kié volt.

— Mennyi idő alatt végzel egy emberrel? — kérdezte a kapitány.

— Ha a családom velem eszik, egy éjszaka végzünk; de ha valami nagy ellenségünkről van szó, akkor egymagam eszem meg, s ez eltart két nap és két éjszaka is.

Eltolt hid. Valóban amerikai módon végzett az American Bridge Co. nevű hidépítő-társulat az Allegheny folyón levő fort waynei vasuti hiddal. Az 1100 láb hosszú és 1500 tonna súlyú hid már negyven év óta állott egy helyen. Az utóbbi időben szükségessé vált, hogy a hidat eredeti helyéről 25 lábbal alább vigyék. Az eltolást a napokban hajtották végre. A hidépítő-társulat 250 emberrel fogott a munkához és hét óra alatt a hid nemcsak új helyén volt, hanem a hét óra elteltével már egy hosszú tehervonat is áthajtatott rajta.

Mennyi egy millárd? Egy millárd (1000000000) annyi mint 1000 millió. Ezt könnyű elolvasni, de nehéz megérteni. Hogy fogalmat alkothassunk magunknak, hogy tulajdonképen mennyi az az 1000 millió, álljon itt a következő: Hogy mennyi egy másodperc, azt mindegyikünk tudja: a míg «egyed» számlálok, addig elrepül, alig, hogy megkezdődött, már el is mult, és mégis, ha egy milliárd másodpercet akarnék számlálni, akkor éjjel-nappal számlálhatnék 37 esztendőn keresztül. Dr. Schubert kiszámította, hogy 1902. április hó 29-én 10 óra és 40 perczkor mult el Krisztus születése óta egy millárd percz. Tehát 1901. esztendő, 3 hó, 28 nap, 10 óra és 40 percz alatt mulik el egy millárd percz. Ha egy millárd forintot ezres bankókkal akarnánk kifizetni, úgy millió ezres bankóra volna szükségünk. 10 olyan bankjegy egymásrakva egy miliméter vastag, 10000 tehát egy métert, egy millió pedig 100 méter magasságot adna. Egy millárd tehát egy jókora magasságu torony ezres bankókból. Ezek után kedves olvasóink elképzelhetik, hogy mennyi pénzre van szüksége a magyar államnak, a melynek évi költségeloirányzata egy millárd korona. (Süketnémák közlönye.)

A régi Pest első postahivatala. Mikor Pest városa a XVIII. század vége felé mindinkább benépesedett, kereskedelme mindjobban megerősödött s társadalmi élete is élénkülni kezdett, az emberek kezdték szükségét érezni annak a sebesszárnnyu sasnak, a melynek posta a neve. Fölállították tehát az első postahivatalt. Erről a régi postahivatalról érdekes adatokat közöl most Huszár József a Magyar Közlekedés új számában. E szerint a két városnak ez időben két hivatala vala; az egyik Budán a vízivárosban, a Pfarrkirche mellett, a Prefektura-épület keleti oldalán, a másik a várban, a Consilium-utczában, a budai kamara épületében. A pestieknek tehát budára kel-

lett átmenni leveleikkel, a mi bizonyára nehéz s kellemtelen volt. Így azután Schwenhofer Márton pestvárosi tanácsnok az 1786-ik évi gyűlésen előterjesztést tett, hogy a város keresse meg a helytartó-tanácsot egy Pesten fölállítandó főkhivatal végett. A város még 1786-ban átirta a helytartó-tanácshoz, mely csakugyan megteszi előterjesztését a felségnek, ki azt jóváhagyja s Paar Venczel országos, illetve birodalmi örökös főpostamester láttamozásával s rendelményével a helytartó-tanácshoz juttatja. A rendelet, mely 1787 márczius 12-ről kelt, részletes utasítást tartalmaz az első postára vonatkozólag. A hivatal költségvetése összesen 1991 forint 41 krajczárban lön megállapítva. Feje az akkori budai hivatal felügyelője, Hager Ernő Frigyes volt, ki 1778—1802-ig viselte tisztét. Ujságpostának Pest és Buda közti szállításáért 121 frt 41 kr lóistálló-tartási díja s hivatalvezényletért 500 pengőt kapott. Az elsőosztályu ellenörködő tisztnek 400 frtot, II. ellenörködő tisztnek 350, a III. ellenörködő tisztnek 300 frtot, a hivatali követelményekre, számadásokra 150 frtot, a levélhordárnak, vagy kihordásznak 120 frtot állapították meg. A hivatal Régi-posta-utca 22. (most 6.) alatt volt, melynek földszintje jelenleg is abban az alakban van, a mint a posta elfoglalta. Ez a ház 1691-ben épült. 1802-ben a posta a Zöldfa-utczában a 336. szám (most 3. szám) alatt volt, 1807-ben pedig a Kecskeméti-utczába költözött Csekonics tábornok 400. számú (most 10. szám) házába. A hivatalnak volt 1 ellenörködő tisztje, 2 kezelő tisztje, 1 altisztje, 4 levélhordozója. Leveleket 7 órától 12 óráig lehetett föladni, 10—11-ig azonban a hivatal zárva volt, ekkor expedáltak ugyanis a bécsi postát. Délután 2—7-ig szintén nyitva állott a hivatal. Levelet bárki akár bérmentve, akár bérmentetlenül, recepissal vagy a nélkül föladhatsz, de csak a délután 2 óráig föladhatsz mentek tovább az aznapi menettel, a később föladhatsz levelek a másnapi postára kerültek.

A „Magyar Néplap“ előfizetési ára egész évre 4 korona, félévre 2 korona, negyedévre 1 korona.

Egészség — üdeség.

Tagadhatatlanul az első helyet foglalja el ma a Kathreiner-féle Kneipp-maláta kávé, úgy pótkávé gyanánt a babkávéhoz, valamint annak teljes pótlásakép.

Ezt pedig annak a körülménynek köszöni, hogy egyéb előnyei mellett egyedül tartalmazza a babkávét és zamatját. Elsőrangú szaktekintélyek számtalan véleményei bizonyítják ezt. Pettenkofen, a hirneves tanár következőleg nyilatkozik: «A kávéhoz hasonló ize által minden egyéb kávépótlékot lényegesen fölülmulja». Mások azt mondják: «A pörkölt babkávét kiválóan átható illatával és ízével bír.» «Zamatja különösen erős, kávészerű és tiszta». «Kimutatható mennyiségben oly zamatot alkatrészeket tartalmaz, a melyek a babkávét tulajdonságai.» «Többszöri kísérletek egyezően azt eredményezték, hogy a babkávéhoz igen közel álló készítménynek jelezhető.» «Zamatos anyagok tartalmánál fogva a Kathreiner-féle maláta kávé élvezet értéke a tulajdonképeni kávéhoz igen hasonló.» stb. stb. Ezek után érthető, hogy kedveltsége és általános használata folyton növekszik és hogy mint izletes és egészséges családi kávé mind jobban befészkelje magát.

A dadogás ellen. Roboz József művecskét bocsájtott közre «Mi a dadogás» czimvel, melyben többek

között a következőket mondja: A dadogást könnyebb megelőzni, mint gyógyítani. Lehetőleg tehát előzzék meg a szülők és tanítók a következő eljárással:

1. A gyermekek előtt mindig tiszta, jó kiejtéssel beszéljenek és ne tőrjenek meg a gyermekek közelében hibás beszédüeket.

2. Követeljük meg a gyermektől mindig, hogy mindent tisztán és érthetően mondjon ki, ne beszéljen nagyon gyorsan, de ne is legyen vontatott a beszéde.

3. Ha a gyermek valamit rosszul mond ki, ismételtessük vele, hogy kijavíthassa hibáját. De ne fenyegetéssel és büntetéssel tegyék ezt, hanem szeretetteljesen, szelíden figyelmeztessék a beszédben elkövetett hibára. Mert mindenhol helyén lehet a szigor és büntetés, csak a beszédre oktatásban nem!

4. Ha a gyermek valamit hibásan mond ki, vagy akadozik, akkor a szülő vagy tanító mondja ki előtte jól és így mondassa utána a gyermekkel. Ha nem tudná mindjárt, a minnek legtöbbször nem a gyermek figyelmelensége az oka, mondja ki jól hangsúlyozva többször is előtte. Ne unja ezt meg, mert sokszor egy egész életet ront meg azzal, hogy nincs türelme egynéhányszor ismételtetni valamit a gyermekkel. Az utánzás — az imitáció — az egyedül jó tanítási módszer. Óvakodjék úgy a szülő, mint a tanító attól, hogy ráforduljon a gyermekre ilyenformán: «Hogy mondtad ezt a «k» betűt!? Hogy beszélsz te? Miért nem állsz meg ennél a betűnél?» stb. Mert az ilyen eljárás menthetetlenül dadogóvá teszi a gyermeket.

A szerecsen fogainak fehér színe. A négerek fogaik szép fehérsége sem táplálkozásuknak, sem fajuk sajátosságának nem tulajdonítható, mint azt oly sokan hiszik. Dr. Haffin Batangában (Kamerun), ki sok időn át négerek között élt, közli, hogy a benszülöttek nagy gonddal ápolják fogaikat. Reggelenként a felkelés után, valamint minden étkezés után a benszülött gondosan kimossa száját; naponkint többször fogait porral egy e célra való, mindkét végén rojtozott vesszőcskével tisztítja, a melynek rostjai a fogközökbe kellően behatolnak. A szerecsenek naponta körülbelül egy órai időt szentelnek fogaiknak. Ha mi csak félannyi időt fordítanánk fogaink kellő gondozására és ápolására, alig volna okunk a szerecseneket megirigyelni.

A MAGYAR GAZDA.

Áldja meg az Isten!

Áldja meg az Isten azt a kis fűszálat,
Mely hű ölen zsendül a magyar rónának,
Csillagos éjszaka hűs gyöngyharmatával,
Hajnalra meg az ég vig mosolygásával.

Áldja meg az Isten e föld minden rögjét,
A buzavetések puha tengerzöldjét,
Hogy a mint kalászit bőségesen hajtja,
Kék buzavirág is gyönyörködjek rajta.

S hol mélán hallgatom a furulya hangját,
Csacsogó pataknak áldja meg a habját,
Szerelmes virágit amért félve-félti
S az idegen felhőt soha meg nem érti.

Áldja meg az Isten a harist szaváér',
A fülemilét meg bánatos daláér',
A ki fészket óv, véd, apró népet szeret:
Áldja meg az Isten, áldja meg, áldja meg!

Tarcsafalvy Albert.

A dinnyetermelésről.

Hogy t. olvasóink a dinnyetermelés körüli teendőket alaposan és szakszerűen végezhesék, röviden ismertetem e hasznos növény kultiválását abból a czélből, hogy a dinnyetermelő gazdák fáradságos munkái lehető legjobban sikerüljenek s így anyagi hasznot hajthassanak:

Első sorban is minden körülmények között is fő, hogy idősebb dinnyemagot tartsunk ültetésre; mivel mennél öregebb a mag, annál izletesebb és finomabb gyümölcsöt ad, ha szárazon volt eltartva. A dinnyemag telebélü legyen, azaz meg ne hajoljon az ujjak nyomása alatt, külszíne tiszta és minden sötétebb folt, főleg penész-folt nélküli legyen.

A talajt czélszerűen már előző őszön fölporhanyítjuk, nagyobb termelésnél jól mélyen fölszántjuk, ha nem elég porhanyós, jól átértett marhatrágyával, főkép komposztal megjavítjuk s ha nem nagy területen termesztünk, a dinnyefészkeket mindjárt a fölporhanyítás után kijelöljük, úgy hogy legalább 60—70 czm. széles és 45—50 czm. mély gödröket ásunk, hogy a téli fagy átjárhassa és megjavíthassa. Ez főkép kötött talajokon szükséges, a melyet e nélkül dinnyetermesztésre használni nem lehet. Tavasszal, április elején vagy közepén a kiásott gödröket behuzzuk s a gödör nagyságának megfelelő nagyságu 2—3 czm.-nyi tányéralaku mélyedést (fészket) készítünk s ebbe vetjük a magot. Különös sovány területen czélszerű, ha a gödör fenekére a legértettebb marhatrágyából 10—15 czm. vastag réteget teszünk és erre a gödröt finoman rostalt egészséges gyepföldet a talajfölddel keverve 15 czm.-re felültöltjük; hanem ezen eljárás csakis rosz terméketlen talajon szükséges — mig buja jó kövér földben — vagy homokos talajon csupán csak az őszi trágyázásra szoritkozunk. A dinnye fészkeinek két és fél méternyire kell egymástól lenniök. Különben barázdákban is vethetjük a dinnyemagot, mely esetben a barázdákat is két oldalról földdel fölhuzzuk.

A dinnye vetése a másodsor is megporhanyított talajon, április 10—15-étől kezdve legfeljebb május 10—15-éig történik akkor, a midőn már a talaj lehető jól, 16—18 R. fokra fölmelegedett, egy fészkebe 5—6, sőt ha elég magvakkal rendelkezünk 10—12 szemet is kell tenni.

A dinnyemag, nemkülönben a belőle fejlődő palánta, igen érzékeny lévén, hol a beállott esős idő, hol a bekövetkezett csekélyebb hidegre is könnyen elpusztulhat — éppen ezért biztosítékul czélszerű ápril közepétől, május közepéig kétszer is vetni ugyanazon fészek vagy barázdának egyik vagy másik oldalára mert különösen a csirázása történik a dinnyénél nehézkesen; igen ajánlatos a vetést különösen északibb vidékeken inkább május első napjaira hagyni, ilyenkor azonban csirás magot kell vetni. Csiráztatni a magot czélszerűen fűrészpör között lehet, úgy hogy a szándékolt vetés előtt öt-hat nappal közönséges virágcserepek aljára kevés fűrészpört hintenek, erre dinnyemagot, majd két-három czm. vastagon ismét fűrészpört, újra egy sor magot, mig a cserep megtelt — ekkor langyos vízbe, tálkába vagy tepsibe állítják, ügyelvén, hogy a tepsiből a víz ki ne fogyjon, vagy egyszerűen a magot cukorpapirba téve bekötjük s a trágya; dombon kis lyukat csinálva ebbe tegyük, a hol három-négy nap mulva a mag csirázásnak indul, ha a talaj nem száraz, úgy rendszeren három-négy nap mulva kikelni szoktak.

Dinnyét nem szabad termelni ugorka és tök közelében!.. A dinnyepalánta két hosszas, kövér mag vagy tő — levéllel buvik ki a földből — ezek közt indul a dinnyeszár.

Május hó közepe körül, ha a palántán, eltekintve a

két maglevéltől a harmadik levél kifejtett (értve a sárgadinnyét), a megindult dinnyeszárát két szemre körmünkkel visszacsipjük, illetve kiheréljük és ekkor a két magot vagy tölevelet is eltávolítjuk. Ezen kezelés után minden palánta megesonkított szárából két főinda fog megindulni. Ezt a két főhajtást midőn a negyedik és ötödik levél már fejlődik tetszés szerint két-három vagy négy levélre visszacsipjük. A meghagyott levelek tövéből sarjak fakadnak, melyeket ismét, ha a harmadik levelük pedig félig kifejtett két levélre visszavágunk.

A visszavágott, kurtított sarjakból már termő indák fognak kinőni és ha ez nem következnek be: az egymásután előtörő sarjakat addig kell két szemre vissza vágni, míg az első termőinda nem mutatkozik; ez sohasem marad el egészen; most beáll a virágzás.

Ha az utófagyoktól tartani már nem lehet, május végén az egész telepet megkapálni kell, mely már július közepén, midőn a dinnyék már javában futnak, ismétlődő; ezen második kapálás után a talajt lehetőleg simára kell gereblyézni s különösen ügyelni kell, hogy a dinnye fölültesen terjedő gyökerei meg ne sértessenek.

Később, midőn az indák mindinkább terülnek, lehetőleg oda kell törekedni, hogy minden egyes fészekben lévő fő megkaphassa a neki szánt földterületet, miért egy-egy fészekben nem is hagyjunk, csak legfeljebb két-két, sőt, ha azért mindeddig több maradt volna, a gyengébb fölősleges példányokat késsel közvetlen a föld fölött el kell metszeni, tehát nem fölhzuzni, mert így a meghagyandó tőnek gyökerei is könnyen megsérülhetnek.

A virágzás, gyümölcsötés után ügyeljünk arra, hogy egy-egy dinnyetön csak a két főinda maradjon; ha több nőtt volna ki, eltávolítandók, kivéve, ha a két főinda közt, a törzs közepén, egészséges hajtás nőtt ki, ezt megtartani és ápolni kell; mert a legkorábbi, legfinomabb és fajtisza dinnye ezen szokott teremni.

A gyümölcsbimbók megjelenése előtt minden meddő virág eltávolítandó, míg a termőindán tul minden virág a gyümölcs sebb tenyésztése céljából meghagyandó.

Az indák eltávolítása folytán támadt sebeket, a nap heve ellen, egy levél által kell megvédeni.

Az indák széteregetése alkalmával június végén vagy július elején szükséges az egyes, inkább megnyílt indákat, hogy a szél össze ne forgassa, lekakózni, később pedig, midőn az indák már az egész területet beborították, a midőn tehát már a talajt többé kapálni nem lehet, arra ügyelni, hogy az esetleg különösen esős idő után jelentkezni szokott nagyobb dudvaféle a telepről kigyomlaltassék.

Míg a sárgadinnye csak a harmadhajtáson képes termékeny virágot nevelni — addig a görögdinnye gyümölcsét leginkább a főindákon hozza; azért a görögdinnyénél a főindákat tartjuk meg — a többi mint semmit érőket eltávolítjuk, sőt a főindákon megjelenő mellékajtásokat is mind jó éles késsel kimetszük, hogy a fő táperje holmi fattyuhajtásokban ne vesztegetődhessen, mely kimetszés által azt is elérjük, hogy a gyümölcs gyorsan nő és tökéletesen kifejlődik — míg a meg nem herélt tövek kevés és satnya gyümölcsöt hoznak, ezek is a rendszeren szabályozott dinnyék után néha 10—15 napra is később érnek. Tehát a kezelést el ne mulasztjuk.

Dinnyénél az érésnek különböző jelenségei vannak, a sárgán könnyebben fölismerhetők, mint a görögdinnyében, mely utóbbiak fölismeréséhez bizonyosmértvű gyakorlottság igényeltetik. Érésnek jelei görögdinnyénél, ha reggeli órákban a hajon tett kopogtatásra a dinnye, mint a jól kisült kenyér alja, pufogó mélyes hangot ad, ha a csomával az indán átellenben fejlődni szokott kunkorék, nem különben az e fölött eső egy-két levél kunkoréka is elszá-

radt, ha a dinnye nagyságához viszonylag könnyű, ha a tenyér által történt csekélyebb nyomás alatt is belülről recsesenő hangot hallat, végre ha előbbi homályos színe a megtörlés után fényes. A sárgadinnye érését ismerjük. Ha a gazda azt hiszi, hogy dinnyéje a meleg éjszakán át túlérhetik, szedje le még alkonyatkor, mivel a legfinomabb dinnye is csak a leszedés utáni két-három napig a száraz helyen való fekvés által veszti el a nyereség kellemetlen ízét s nyeri finom édességét, lébőségét és az aroma kitünőségét.

Horváth Sándor.

Hogyan óvjuk a gyümölcsfákat?

1. A juhoktól és a nyulaktól a legelők vagy más köz-helyek gyümölcsfáit leginkább úgy óvhatjuk meg, hogy a fa törzsét tükösövénnyel fonjuk körül. De akkor is elérjük célunkat, ha a fiatalabb fák törzsét vízben higitott juhganéjjal vonjuk be, a földtől mintegy másfél méternyire.

2. Az oly fiatal gyümölcsfáknak, a melyek nem igen akarnak fejlődni, vagy az oly idősebb fáknak, a melyeket először ültettek át más talajba, új életet adhatunk, ha a fa törzsét teljesen beföldjük mohhal s aztán különösen nyár közepén, időnként megöntözzük.

3. A hernyókat vagy más férgeket úgy irthatjuk ki, hogy a földet kora tavasszal behintjük kőszénhamuval s úgy fölássuk vagy fölészántjuk.

4. Azokat az idősebb fákat, a melyek buja növése miatt nem akarnak termést hozni, úgy tehetjük termékenyekké, hogy az illető fák gyökereit fölássuk s a legvastagabbat közülök egy fejszével lehasítjuk. Az így keletkezett sebet kővel kell elzárunk.

5. Sovány homokföldben, a hol még a cseresznye is gyakran elsenyved, termelhetünk fákat, ha erdei földdel rakjuk körül azokat s cserlével öntözzük.

6. A diófákat úgy tehetjük termékenyekké, ha ágait a szedésnél sokáig ütjük s a fa körül a földet kissé megmunkáljuk.

7. A ragyát törpe fákról úgy tüntethetjük el, hogy mindjárt, mikor ez a jelenség mutatkozik, a fa tetejéről az összes nyári ágakat lemetszszük.

8. Sokkal termékenyebb az őszi barackfa, ha rövid idővel teljes virágzása előtt és a szőlőtőke, ha mindjárt a mint virágzani kezd, körülnyessük.

9. Minden érzékeny gyümölcsfa ép marad télen át is, ha azalatt a karótól eloldjuk, hogy szabadon mozoghasson.

10. A gyümölcsfák törzse akkor lesz egészséges, ha a gyakran kihajtó tavaszi rügyeket nem vágjuk le mindjárt a mint megjelennek, hanem ki hagyjuk azokat fejlődni s csak néhány év múlva távolítjuk el.

11. Csak akkor igazán egészséges egy gyümölcsfa, ha semmi mohot, vagy semmi dudorodást nem találunk rajta. Mindezeknek pedig elejét vehetjük egy mészvo-nással.

12. Nem igen sokat árt a fának, ha gyümölcszedésnél a fiatal ágakat letördeljük. De termékeny egy buja fa akkor lesz, ha a szedés ideje alatt ezeket az ágacskaikat megkiméljük.

13. Görbe növéseü gyümölcsfák törzsének felső részét be kell földni szalmával, vagy deszkát kell reá szögezünk, hogy a nedvesség elől megóvjuk, mert különben a fa törzse elrothad.

14. Nedves talajban álló gyümölcsfákat úgy tehetünk üdékké, frissekké, hogy a törzset repkénnyel vagy vad-szölővel futtatjuk be.

15. Vén gyümölcsfákat megifjíthatunk és termékenyebbekké tehetünk azáltal, hogy a vén ágakat mélyen

levág.
Néha
fával

termé

hatju
gyöke
tás e

nekké

törzs

egy

legye

föld f

vagd

séges

tálat

nap f

delm

kertg

kül,

galm

édess

a mé

jöve

Azér

gokk

állat

felel

soka

Mert

mész

csak

a ma

nagy

külö

mási

a de

köny

soka

emb

kodá

czim

A ké

gyöz

a me

becs

Ne t

Megn

ut 1

mel

aján

fogl

egyh

ják,

gére

Péld

kor

gosi

képe

levágjuk s a fiatal hajtásokat így hagyjuk kifejlődni. Néhány év múlva össze kell hasonlítani egy másik fával s megláthatjuk az eredményt.

16. Egy 2'80 méternél magasabb törzsű fa nem oly termékeny, mint egy alacsonyabb.

17. Egy fát fölösleges nyulványaitól azáltal szabadíthatjuk meg, hogy fölül megnyirjuk s aztán a földet körül gyökereig fölássuk. Így a gyökérgumó is és minden hajtás eltűnik.

18. Az igen törpe fák elsatnyulnak és terméketlenekké válnak, ha oly mélyre ássuk őket, hogy a nemes törzs is gyökeret verhet. De hogy ezt elhárítsuk, vagy egy gödröt kell nyitnunk a fa előtt, de az télen fődve legyen, vagy minden év kora tavaszán a gyökereket a föld fölületétől mintegy fél lábnyi mélységig a fáról levagdossuk.

19. Kevésé plántált gyümölcsfák éppen oly egészségesek és termékenyek maradnak, mint a mélyre plántáltak; utóbbiak előbb elpusztulnak.

20. A vén gyümölcsfák megöntözésének csak Jánosnap felé van érezhető hatása.

Rakjunk üres lépet a kasokba. A méhes legjövendelmegzőbb mellékkeresete a gazdának, de legkivált a kertgazdaságoknak. A gyümölcsös nem is teljes a nélkül, ha nincs egynéhány kas méh is benne, a mely szorgalmasan összegyűjtögeti a tavaszi virágok kelyheiből az édességeket. A legbuzgóbb kenyérkeresője az embernek a méh és csak kellően kell gondozni őket, olyan busás jövedelmet hajtanak, hogy kivánni sem lehet többet. Azért aztán sohasem szabad takarékoskodni olyan dolgokkal, a mik, ha hiányoznak, ezeket a szorgalmas kis állatokat csak hátráltatják a munkájukban. Így jó és megfelelő kasokról kell gondoskodni s a ki azt akarja, hogy sokat dolgozzék a méhe, annak sejteteket is vásárolni kell. Mert a méh maga is elkészíti azt a sejtet, a mibe a mézet gyűjti, de ez alatt ám nem dolgozik. Próbálja csak meg valaki, hogy az egyik kasba kész sejtet tegyen, a másikban meg a méhekre bizza az építését, milyen nagy lesz a különbség. A melyikbe mi tettük a sejtet, különösen virágzás idején, már régen megtelik, mikor a másik kasban még mindig csak a sejt készítésnél tartanak a derék dolgozók.

Jó könyvek.

Okoskodások (Phrasen) czimmel egy igen tanulságos könyv jelent meg. A vallási tételek ellen nap-nap után kifogásokat emel a rosszakarat és tudálekosság. Nagyon jó, ha az ember kezénél van egy könyv, a mely a mindennapi okoskodásokra megfelel. Ilyen könyv Wetzels Xav. Ferencz «Phrasen» czimű könyve, melyet Domonkos István fordított sikerrel. — A könyv tartalmából idézzük: Mindenki kövesse a maga meggyőződését. Hitnek kell lenni. Mindenki maradjon meg hitében, a melyben született. Nem tesz akármilyen a hitünk, csak becsületesek legyünk. A hit csak a másvilágról gondoskodik. Ne tulozzunk!... A hasznos zsebkönyv ára füzve 60 fillér. Megrendelhető *Oktató Népkönyvtár Budapest, VII., Csömör-ut 16.* czimen. Ugyanott *Nagymondások* (Schlagwörter) czimmel 60 fillérért hasonló kitűnő könyvecske kapható.

«**A Katholikus Sekrestyés.**» Ezt a könyvet azoknak ajánlom, a kik hivatalból naponként a lelkipásztorok körül foglalatoskodnak a templomban; tehát: a sekrestyéseknek, egyháziaknak és a kántortanító uraknak. Ebből megtanulhatják, hogyan-miképp kell minden kötelességüket Isten dicsőségére, lelkipásztorok örömeire és a hívek épülésére végezniök. Például, ha valamely községbe jön a püspök bérmálni, ilyenkor sok a teendő; könyvecském mindebben ad kellő fölvilágosítást stb. Az egyházi szerek nemcsak megnevezve, hanem képekben is találhatóak benne. Ára 1 korona.

Nyilttér.

Vérgyógyítás (Hemopatia)

Ezen új eredeti gyógymód rendkívüli jó sikerrel lesz alkalmazva **köszvény, asztma, szív, vese, gyomor,** bél- és hólyagbántalmaknál, súlyos **idegver** és **bőrbajoknál.** Biztos védelem **szélhűdés** és **elmezavar** ellen. 12 év óta ki lett próbáltatva és most évente száz meg száz teljes gyógyulással számol be. E gyógymód megalapítójának és **egyedüli** képviselőjének

Dr. Kovács J. egyet. orvosnak (Hemopata) rend. intézete van
Budapest, V., Váci-körút 18.

Rendelés naponta 9—1. és 3—6-ig. Díjazott levélre válaszol. Betegeket intézetben kívül is kezel. Nehéz betegeknek biztos gyógymódja.

Közgazdaság.

A szövetkezetek ellen. Mint értesülünk a dunántúli kereskedői körök hivatalos szervezetük mellőzésével, mozgalmat indítottak abban az irányban, hogy a Siófokon rendezendő kivándorlási kongresszuson szervezkedve föllépjenek a szövetkezetek ellen, melyeknek ügye természetesen a kongresszus tárgyai közé fölvetett. Nem utközünk meg az intenciókon, a melyek az említett köröket mozgásba hozzák, sőt a tavalyi miskolci és az idei aradi kereskedő-kongresszuson tapasztaltak után természetesen találjuk azokat. Enyhén szólva, különösnek találjuk azonban azt, hogy az említett kereskedők olyan szervezetbe kívánnak a maguk önző törekvésével betolakodni, a melyhez tulajdonképpen semmi közük. Ám agítaljanak. gyanúsítsanak és lármázzanak saját körükben vagy szervezetek határain belül, sőt a sajtó egy része is rendelkezésükre áll, de azt sem ildomosnak, sem szóltanul eltűrhetőnek nem mondhatják, hogy az O. M. G. E. és a dunántúli gazdasági egyesületek által rendezendő kivándorlási kongresszuson oktan ellenakéziót provokáljanak, a rendezők intencióival szemben. Meg vagyunk róla egyébként győződve, hogy a dunántúli gazdaközönség erélyesen vissza fogja utasítani a készülő támadást és végkép leszereleli a szatócsok önző mozgolódását.

Magyar komló a külföldön. Miután a magyar komlónak itthon nincs piacza, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tárgyalásokat kezdett a magyar komlónak a saazi piaczon leendő értékesítése tárgyában. Biztos eladási piaczot kíván létesíteni, a hol a magyar termelők komlójukat kellő ellenőrzés mellett eladhassák. Mihelyt a tárgyalások befejezést nyernek, az egyezmény pontjait köztudomásra hozzák. Egvidejűleg lépéseket tett oly irányban is, hogy a Magyar Államvasutak vonalain a komlószállítási díjtételek mérsékeltesse, — mert a maji díjtételek mellett a komlónak hosszabb távolságokra való szállítása igen költséges.

Budapesti piaci árak.

Buza: Tiszavidéki 9'50 kor., fejmegyei 9'05 kor. pest-megyevidéki 9'30 kor.

Rozs: 7'20—0— kor.

Zab: 7'30—0— kor.

Tengeri: 5'14 kor.

Az árak 50 klg.-kint, koronaértékben értendők,

Liszt: Mai átlagos jegyzések Budapesten.

0	1	2	3	4	5	6	7	7½	8
27'90	27'60	27'60	26'40	25'40	25'—	24'30	23'30	20'80	10'80

Korpa. Finom: 8'80, durva 9'—.

Több évi tapasztalat után bebizonyult, hogy a legelőkérelesebb és tartósságánál fogva a legelőkérelesebb permetezőgép

mely eddig minden versenyen, meyen részt vett, az első díjat nyerte. Legújabb 1899. évi minta. — Erős rézputtonnyal, nikkelezett részekkel; gondos kiállításával általános elismerésnek és javításnak kitéve. **Ara csomagolással együtt csak 12 frt.** Megrendelhető **SOHR JÓZSEF** úrnál, Somogy-Szill. Megrendelések kéretnek, ha utóbbi szállításra is, már most föladatni, hogy az előírt időre pontosan eszközölhessem. Utánvétellel vagy a pénz előleges beküldése mellett. **5 évi teljes jótállás.**

a Sohr-féle „Császár“-permetező,

„SZENT-ANNA“ malátacakes (tápsütemény)

A legjobb és legízletesebb erőtápszer felnőtteknek, gyermekeknek, egészségeseknek és betegeknek egyaránt alkalmas.

Törv. védve.

Kapható csakis eredeti zárt dobozokban minden nagyobb fűszerkereskedésben, dobozonként **1 frt 25 kr.-ért.**

Főraktár:

Hoffmann József

cs. és kir. udvari szállítónál.
Budapesten,

V., Báthory-utca 8. szám.

STOWASSER J.

cs. és kir. hangszergyáros, a cs. és kir. hadsereg és a m. kir. honvédség szállítója.

Budapest, II., Lánchíd-utca 5. sz.

Hegedűk vonóval 3 frtól 15 frtig. Mesterhegedűk vonóval 15 frtól 300 frtig. Gordonkák vonóval 10 frtól 150 frtig. Nagybőgők vonóval 20 frtól 100 frtig. Fuvolák 2 frtól 100 frtig. Szármánykürtök 14 frtól 20 frtig. Czimballmok 35 frtól 300 frtig. Ősi magyar tárogatók szabadalmazva 20 frtól 60 frtig. Elpusztíthatatlan, kitűnő erős hangú harmonikák, utólérhetetlen erős hanggal és tartóssággal 3, 4, 5, 6, 8, 10 frtól 80 frtig. Templomi és más zenekarok részére

fuvó- és vonó-hangszerek

előnyös fizetési feltételek mellett, legjutányosabb árban szállítatnak.

Harmonika-árjegyzék külön kérendő.

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Pénzkölcsön

kis- és nagybirtokosoknak. kiknek birtokait nagy kamatu adósság terheli és ezt olcsó kamatos pénzzel akarja kifizetni, avagy ha új kölcsönt akar fölvenni, oly pénzt, melyre csak 5% kamat fizetendő s mely kamattal a tőke is törlesztve lesz, s adós bármikor elmondhat, a pénzintézet azonban nem mondhat fel, kiknek oly pénzre van szükségük, azok forduljanak bizalommal

a Hitel és Ingatlan Forgalmi Irodához

(beküldendő csakis telekkönyvi és birtokiv-másolat)

Budapest, Rottenbiller-utca 1. szám

közp. indóház előtt.

Disznaid **husosak, kövérek és hájasok** lesznek, husuk is sokkalta **ízletesebb** lesz, ha élelmükbe kis adagot keversz a dr. Trnkoczy-féle sertéstápporból; föltűnően tapasztalni fogod ezt már az első csomag használata után. 1 csomag 50 fillér, 5 csomag 2 korona. Kapható minden fűszerkereskedésben vagy postán rendelhető Trnkoczy gyógyszer-tárból **Laibach (Krajna)**. Ugyanott kaphatók dr. Trnkoczy kitűnő **gyomor-csöppei** (megfelel a régi mária-czelli csöppeknek, balzsam, gyomorlikőr, **nővénygyógybor**); 1 üveg 40 fillér, 6 üveg 2 korona. **Hashajtó, vértisztító pilulák** 1 doboz 42 fillér, 6 doboz 2 kor. 10 fill. **Nővényzirup köhögés és mellfájás ellen** 1 üveg 1 K 12 fillér, 6 üveg 5 korona. **Köszvényeszed bedörzsöléshez, szaggatás és csuzos bántalmak ellen** 1 üveg 1 kor., 6 üveg 4 kor. 50 fill. **Tyukszemirtő tinktura** 1 üveg 80 fillér, 6 üveg 3 kor. 50 fillér. **Óldó, tisztító tea** 1 csomag 1 kor., 5 csomag 4 kor. — Naponta érkező köszönő-iratok igazolják e hasznos szereket; elismerik ezeket az orvosok is.

Katona-ügyekben

ha törvényes jogszimen alapulnak, pl. reklamáció mint családfenntartó, öröklött mezőgazdaság birtokosai kivételes szabadságolások, kivételes nősülési engedélyek, önkéntesi, sorozási, utlevél-, illetőségi és tisztí ügyekben a leglelkismeretesebben jár el, jogtanácsosa utján szerzi be a hozzá való okmányokat,

Katonai ügyvivőség

Budapest, VII., József-körút 22. szám.

Egyetlen nyilvános megbízható katonai iroda. Tessék a címre ügyelni s más című vállalatokkal össze nem téveszteni.